

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV BOHEMISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

JAZYKOVÁ ANALÝZA ČESKÝCH FOOD BLOGŮ

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Maturová, Ph.D.

Autorka práce: Kristýna Poslední

Studijní obor: uCJL– uD

Ročník: 2.

2019

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v planém znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejné přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 29. července 2019

.....

Kristýna Poslední

Na tomto místě bych ráda poděkovala své školitelce, Mgr. Markétě Maturové, Ph.D., za odborné konzultace, cenné rady a čas, který mi po celou dobu vedení práce věnovala, a zejména za její trpělivost a lidský přístup.

Dále patří moje poděkování mé rodině, především prarodičům, kteří dokud byli se mnou, nikdy neztratili víru v mé schopnosti.

Anotace

Tématem této diplomové práce je jazyková a stylová analýza vybraných českých food blogů. Teoretická část práce vysvětluje pojem komunikace a elektronická komunikace, zároveň obsahuje definici blogu. Pro samotnou analýzu se staly východiskem původní texty publikované na blogových *platformách Dewii blog, Tereza´s Diary, Cukrfree a My Healthy Moment* Pozornost je věnována stylistické, morfologické a syntaktické stránce. Samostatnou kapitolou je lexikální část analýzy s důrazem na obohacování slovní zásoby. Cílem této práce je recipienty seznámit se stylistickou a jazykovou výstavbou textů food blogů.

Abstract

The topic of this diploma thesis is the language and style analysis of selected Czech food blogs. The theoretical part of the thesis explains the concept of communication and electronic communication, it also contains the definition of blog.

The original texts from the four web sites Dewii blog platforms, Tereza's Diary, Cukrfree and My Healthy Moment are the recourse of the analysis. The aim of this work is to describe stylistic and linguistic view to food blog texts.

Obsah

ÚVOD	8
METODOLOGIE	11
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	14
1 KOMUNIKACE	16
1.1 KOMUNIKAČNÍ SFÉRY	17
1.2 STYLOTVORNÉ FAKTORY	17
1.3 ELEKTRONICKÝ TEXT A KOMUNIKACE	19
1.4 PSANOST A MLUVENOST.....	21
1.4.1 Internacionalizace jazyka.....	24
1.4.2 Neologismy.....	25
2 BLOG.....	27
2.1 FOOD BLOG.....	28
3 BLOG DEWII.....	30
3.1 FORMÁLNÍ PODOBA PŘÍSPĚVKŮ.....	30
3.2 STYLICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTŮ	32
3.3 MORFOLOGICKÁ ROVINA	33
3.4 SYNTAKTICKÁ ROVINA.....	37
3.5 SHRNUÍ	40
4 BLOG TEREZA 'S DIARY	41
4.1 FORMÁLNÍ PODOBA PŘÍSPĚVKŮ.....	41
4.2 STYLICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTŮ	42
4.3 MORFOLOGICKÁ ROVINA	44
4.4 SYNTAKTICKÁ ROVINA	47
4.5 SHRNUÍ	49
5 CUKRFREE BLOG.....	51
5.1 FORMÁLNÍ PODOBA PŘÍSPĚVKŮ.....	51
5.2 STYLICKÁ ROVINA	52
5.3 FONETICKO-MORFOLOGICKÁ ROVINA	53
5.3.1 Fonetická rovina	55

5.3.2 Morfologická rovina	56
5.4 SYNTAKTICKÁ ROVINA	58
5.5 SHRNUTÍ	60
6 MY HEALTHY MOMENT	61
6.1 FORMÁLNÍ PODOBA PŘÍSPĚVKŮ	61
6.2 STYLICKÁ ROVINA.....	62
6.3 MORFOLOGICKÁ ROVINA	63
6.4 SYNTAKTICKÁ ROVINA.....	64
6.5 SHRNUTÍ	66
7 LEXIKÁLNÍ ROVINA	67
7.1 VÝRAZY Z ODBORNÉ TERMINOLOGIE	67
7.2 VÝRAZY PŘEJATÉ	69
7.3 SDRUŽENÁ POJMENOVÁNÍ	74
7.3.1 Sdružená pojmenování v češtině.....	74
7.3.2 Sdružená pojmenování se základním slovem v angličtině	75
7.4 ODVOZOVÁNÍ.....	76
7.5 SKLÁDÁNÍ.....	77
7.6 „JAZYKOVÁ HRA“	77
7.7 ZKRACOVÁNÍ	78
7.8 HOVOROVÉ VÝRAZY	79
7.9 SHRNUTÍ	79
ZÁVĚR	80
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	85
PRIMÁRNÍ ZDROJE	85
SEKUNDÁRNÍ ZDROJE.....	85
PŘÍLOHY	90
DEWII: CIZRNA NA PAPRICE	90
TEREZA ´S DIARY: CHICKPEA BROWNIE	92
CUKRFREE: FOKÁČA	94
HEALTHY MOMENT: PĚKNĚ (VY)PEČENÁ KAŠE	97

Úvod

Počátky blogů jako webových platforem spadají do první poloviny devadesátých let, ale jejich rozšiřování bývá spojeno až s rokem 2004. V překladu slovo *blog* znamená *zápisník*, což byla i jejich prvotní funkce. Úplné začátky tzv. *blogování* jsou skutečně spjaty s vytvářením osobních blogových zápisů veřejně přístupných ostatním uživatelům internetu, ale už tehdy se blogy odlišovali podle svého tematického zařazení (podle hudebních žánrů, seriálů apod.). Od těchto, ve světě internetu téměř prehistorických, dob může v méně zkušených internetových uživatelích pojem *blog* vyvolat negativní konotace, že se jedná o pubertální stránky nehodné pozornosti. Od svých počátků ovšem tyto platformy začaly fungovat jako svébytná uskupení a z jejich úspěšných tvůrců se staly celebrity a z blogování i výhodný byznys.

Největší roli v šíření trendů i informací má internet, pokud se zaměříme konkrétně na *blogovou scénu*, pak jsou to především sociální sítě *Facebook* a *Instagram*, jelikož prakticky všichni známí blogeři jsou na nich dostupní a stále online. Vedle svých stránek zaměřených na nějaké téma spravují i své osobní stránky, na nichž sdílejí vybrané a více či méně intimní chvíle svého života, které zprostředkovávají recipientům. Podle našeho mínění právě tyto sítě (často plnící roli bulváru) určují popularitu daného blogu často větší měrou než samotný obsah jejich sdělení. Ačkoliv se nejedná o věkově vyhraněnou skupinu, lze tvrdit, že většina tvůrců i čtenářů se pohybuje ve věku do 30–35 let (spodní hranici si nedovolujeme odhadnout), záleží ovšem na zvoleném obsahu i formě. Zdůrazněme ovšem, že tento náš nastíněný model se vztahuje na *blogy osobní*, nikoliv odborné, které bývají vedeny na zpravodajských serverech jako je *idnes.cz*.

Autoři *osobních blogů* svoje stránky spravují přes internetové servery jakými jsou *blog.cz* nebo *wordpress.com*, jež svým uživatelům nabízejí možnosti využití šablon umožňující rychlé tvoření bez nutnosti ovládat tvorbu webových stránek. Mnoho současných blogerů časem také přechází na vlastní placené internetové domény. Jak již bylo zmíněno, tato sféra bývá propojena se sociálními sítěmi, takže výsledkem je vznik svébytné komunity propojující původce a recipienty čítající i statisíce osob. Takovéto množství lidí samozřejmě vytváří i velkou potenciální ekonomickou kupní sílu, čehož v současnosti využívají i mnohé firmy navazující s blogery spolupráce. Autoři poté na svých stránkách prezentují konkrétní výrobky nebo doporučují podniky a místa k navštívení. Při bližším

zkoumání se čtenář může setkat s různou mírou čestnosti a sebereflexe, někteří blogeři tyto spolupráce přiznávají, jiní nikoliv. Nicméně je nepopiratelným faktem, že mnozí z těch neúspěšnějších se blogováním živí a svůj blog mají jako „full time job“, tedy práci na plný úvazek. O popularitě blogů a jejich vlivu svědčí v českém prostředí i existence ankety *Czech Blog Awards*, v níž jsou každoročně na základě hlasování čtenářů voleny nejúspěšnější blogy podle kategorií (*lifestyle, fashion, food ad.*). Výherci v dílčích sekcích získávají zajímavé ceny a nabídky na další spolupráci s firmami.

Samotné internetové prostředí stalo předmětem zájmu odborníků z mnoha odvětví, ekonomie, sociologie, psychologie i lingvistiky. Po stránce lingvistické se na internetu střetáváme s dosud neznámým typem komunikátu, *elektronickým textem (hypertextem)* kombinujícím v sobě prvky *psanosti* i *mluvenosti*. Svoji nezanedbatelnou roli mají i při obohacování slovní zásoby a jejím šíření.

Cílem práce je analyzovat vybrané *food blogy* po stránce *formální, stylistické, morfologické, syntaktické* a také *lexikální*, jelikož se domníváme, že ve všech těchto plánech se jedná o specifické textové útvary.

Tato práce obsahuje dvě části, první je teoretická, ve které definujeme pojem *komunikace*, se zvláštním zřetelem na *elektronickou komunikaci* a pojem *hypertext*, také zde odlišujeme pojmy *psanost a mluvenost*. Neméně důležitou kapitolou teoretické části je i klasifikace *blogů*, v níž vysvětlujeme, o jaký typ stránek se vůbec jedná a jaké dílčí kategorie na těchto platformách můžeme očekávat.

Druhá část diplomové práce spočívá ve vlastní analýze vybraných *food blogů*, *Dewii blog, Tereza´s Diary, Cukrfree a My Healthy Moment*. Praktická část má svoji jednotnou podobu a svůj rozbor komunikátů rozdělujeme na analýzu jednotlivých rovin. Samostatnou kapitolu vlastní analýzy tvoří část *lexikální rovina*, v níž očekáváme nejvíce odlišností od *slovní zásoby* jiných komunikátů.

Závěr diplomové práce shrnuje výsledky naší vlastní analýzy vybraných textů, v příloze pak předkládáme seznam použité odborné literatury a dalších zdrojů a také vybrané články z jednotlivých platforem.

Cílem této studie je předložit recipientům vhled do problematiky *food blogů* z lingvistického pohledu, v závěrech a hodnotících pasážích společně s názorem

z pohledu vlastní čtenářské zkušenosti, jelikož autorka této práce je aktivní recipientkou blogových článků.

Dovolujeme si ale poukázat na to, že práce si v žádném případě neklade za cíl postižení celé *food blogové* komunity, vzhledem k tomu, že vybrané blogy patří spíše k minoritní, ale stále více oblíbené, skupině *alternativního stravování*.

Metodologie

V následující části práce se soustředíme na lingvistické analýzy textů čtyř českých *food blogů* věnujících se alternativnímu stravování, *Dewii blog*, *Tereza's Diary*, *Cukrfree* a *My Healthy Moment*. Všechny jsou stále aktivní a přístupné na příslušných doménách. Ačkoliv jsou autorky činné i jinde než na svých blozích (*Instagram*, *YouTube*, *Facebook*, případně napsali vlastní knihy), držíme při rozboru pouze komunikátů publikovaných na dané platformě a na jejich další aktivity pouze odkazujeme.

Kvalifikační práce je rozdělena do několika kapitol, z nichž první jsou teoretické a opírají se ve svých východiscích o odbornou literaturu. V první kapitole *Komunikace* vysvětlujeme tento pojem, vycházíme přitom z publikace *Komunikace a čeština* od Jana Kořenského. S *komunikací* souvisejí i *komunikační sféry* a *stylové faktory*, zde jsme pro naši potřebu využili dostupné stylistické příručky, ať už od J. Chloupka, M. Čechové nebo J. Bečky. S komunikací na internetu, jíž se zde hojně věnujeme, souvisí důležitý pojem *elektronický text a hypertext*, tomu věnuje i S. Čmejrková ve svém článku *Čeština v síti: Psanost či mluvenost*, z něhož jsme čerpali. Pro úplnost tématu bylo také třeba vymezit rozdíl mezi *psanou a mluvenou komunikací*, ačkoliv ve světě internetu se hranice mezi nimi často stírá. Existence *elektronických textů* má svůj vliv i na volbu jazykových prostředků, proto jsme do teoretické části zařadili i podkapitulu věnující se *internacionalizaci jazyka a přejímkám*. Neméně důležité je i obohacování slovní zásoby vznikem nových slov, *neologismů*, zde jsme čerpali i z velice komplexní a obsáhlé disertační práce Michaely Liškové, jež se na neologismy zaměřuje.

Samostatná kapitola je věnována pojmu *blog*, jeho vymezení a historii. Hojně jsme v tomto případě čerpali ze studie D.L. Byrona a S. Brobacka *Blogy: bloguj a prosperuj. Blogování pro váš bussiness*. Snažili jsme se také vyčlenit nejčastější témata, jimž se tyto komunikáty v současné době věnují.

Naši vlastní analýzu jsme v práci rozdělili podle jednotlivých webových stránek. Každá blogová platforma má v práci stejnou strukturu rozboru, nejprve je blog představen, uvádíme informace o pisatelce (ve všech případech jsou tvůrkyněmi ženy) a tematické zaměření blogu. Následuje pohled na *formální stránku*, v níž se čtenářům snažíme přiblížit obsah i celkové grafické ztvárnění, zajímal nás v tomto směru i doplňující

audiovizuální materiál a využití grafických prostředků. Následuje rozbor *stylistické roviny*, v němž se pokaždé snažíme o zařazení zkoumaného komunikátu k některému ze slohových stylů. Svá tvrzení dokládáme ukázkami z textů a odkazujeme k odborné literatuře. Zároveň poukazujeme na zvolené slohové postupy, případně i žánry. Svůj vlastní prostor mají dále podkapitoly *morfologická rovina* a *stylistická rovina*. V obou případech jsme vyhledávali jak nejvýraznější, a pro daný blog signifikantní, jevy i odchylky od spisovné normy češtiny. Svá zjištění opíráme o citace z jednotlivých původních textů a odkazujeme na lingvistické práce. Tvary slov jsou ověřovány podle slovníků věnujících se české slovní zásobě (*Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*) a cizím slovům (*Nový akademický slovník cizích slov*), kde to nebylo možné, využíváme i cizojazyčné slovníky, především slovník anglický. Vedle tištěných publikací jsme také využili pro rychlé ověření *Internetovou jazykovou příručku Ústavu pro jazyk český* dostupnou online. U každého blogu přinášíme i závěrečné shrnutí zjištěných informací.

Jako samostatnou jsme se rozhodli zpracovat *rovinu lexikální*, ačkoliv ostatním jazykovým plánům jsme se věnovali v souhrnném rozboru u každé platformy. Vzhledem k tomu, že během naší analýzy jsme zjistili, že se na blozích opakují stále dokola podobné výrazy, přišlo nám vhodnější udělat z nich jednu souhrnnou kapitolu. Abychom se vyvarovali nejednotnosti, zaměřili jsme svoji pozornost čistě na oblast jídla a stravování. Naším cílem bylo poukázat na využití slov z odborné terminologie, dále nás zajímalo, z jakých jazyků jsou do češtiny přebírány výrazy v oblasti gastronomie a také, jestli autorky nějakým způsobem v této rovině ovlivňují slovní zásobu vlastním přičiněním a vznikají díky nim nová slova a spojení. Jednotlivá zkoumaná slova a spojení jsou podložena slovníky, zvláště *Spisovným slovníkem češtiny (2007)* a *Novým akademickým slovníkem cizích slov (2005)*. Pro překlady z angličtiny jsme využili slovník *Anglicko-český a česko-anglický slovník (2010)* nakladatelství Lingea. Pouze v případech, u nichž jsme nebyli schopni význam nalézt v příručkách a slovnících, pouštíme se do vlastního vysvětlení. V *lexikální části* pracujeme také s terminologií ze *slovotvorby*, zde jsme pro definici vybraných slovotvorných kategorií použili akademickou *Mluvnici češtiny*.

Při práci se samotnými původními komunikáty publikovanými na webových platformách jsme se snažili o pestrý výběr z textů z různých kategorií a časových období. Do citovaných částí jsme nakonec všechny nevyužili, většinou z důvodu, že nepřinášely nic nového vhodného pro doklad zkoumaného jevu. Na citované články jsou v závorkách

uvedeny odkazy přímo v textu, na jednotlivé blogy je odkazováno v soupisu literatury v *primárních zdrojích*. Všechny příspěvky citované v textu jsou stále aktivní a dostupné přes webové rozhraní.

Seznam použitých zkratek

(...)	vynechaná pasáž citovaného textu
adj.	adjektivum, přídavné jméno
ang.	angličtina
bul.	Bulharština
č.j.	číslo jednotné
č.mn.	číslo množné
expr.	expresivní
fr.	francouzština
hanl.	hanlivý
hovor.	hovorový
chem.	chemický, chemie
it.	italština
ind.	indický původ
indán.	indiánské jazyky
jihoamer.	jihoamerický
lat.	latina
ML	Michaela Lišková, disertační práce <i>Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa</i>
NASCS	Nový akademický slovník cizích slov
neevrop.	neevropský
něm.	němčina

orient.	orientální jazyky
os.	slovesná osoba
p.	pád
přít.	přítomný čas
pers.	perský, perština
port.	portugalština
ř.	řečtina
srov.	srovnej
SSČ	Slovník spisové češtiny pro školu a veřejnost
s.	střední rod
šp.	španělština
turkotat.	turkotatarský
zákl.	základ
zast.	zastarale
zp. oznam.	slovesný způsob oznamovací
zp. rozkaz.	slovesný způsob rozkazovací
ž.	ženský rod

1 Komunikace

Komunikace jako jazykový projev se odehrává mezi minimálně dvěma účastníky dorozumívání, jedná se o projev uskutečněný v *komunikačním prostředí* s využitím *jazykového kódu*, jež je známý všem zúčastněným.¹ *Komunikace* je podmíněna vznikem *komunikační situace* stanovené *objektivními a subjektivními faktory* vytvářejícími výslednou podobu vzniklou interakcí *původce (mluvčí, pisatel)* a *adresáta (příjemce)*. Obsah sdělení se týká *denotátu*, úseku jedné ze tří skutečností (společenské, jazykové, přírodní) v prostoru. Spojení objektivních a subjektivních faktorů utváří *komunikační model*, v jehož rámci se realizuje *komunikační událost (akt komunikace)* během níž *mluvčí* za použití *komunikační strategie (postupu)* sděluje informace (*komunikační záměr*) k dosažení *komunikačního cíle*. Pro terminologické uchopení *komunikační situace* a jejích složek se v českém prostředí nejvíce uplatňuje pojetí Romana Jakobsona, jež vymezuje, z čeho se *komunikační situace* skládá. Vyčleňuje se tak *mluvčí (původce sdělení)*, *adresát*, *kontext* (úsek reality, k němuž komunikace odkazuje), *sdělení*, *kód* a *kontakt*.²

Po *komunikační události* následuje *komunikační efekt* (proměna skutečnosti). Výsledkem komunikace je vždy konkrétní *komunikát (text)*.³ J. Bečka o něm píše takto: „*Jazykový projev (též text, komunikát) je aktuální užití jazyka tvořící samostatný uzavřený celek.*“⁴ Dodává také, že rozsah není podstatný. *Projev* je *mluvený* nebo *psaný*, *spisovný* nebo *nepisovný*, samostatně stojící nebo začleněný do většího celku (např. zpráva v novinách). P. Mareš ještě upřesňuje, že každý *jazykový projev* je individuální, ale nemusí být pronášen jen jednotlivcem.⁵

Za důležité považujeme i uvést pojetí *komunikátu* M. Čechové. Ta pojem vymezuje v mnohem širším pojetí, podle ní zahrnuje nejen oblast jazykovou, ale i *neverbální*, analýza se v takovém případě nemusí omezit pouze zkoumání jazykové, ale lze pracovat

¹ KOŘENSKÝ, Jan. *Komunikace a čeština*. Jinočany: H & H, 1992, s. 5.

² MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 14.

³ CHLOUPEK, Jan et al. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1991, s. 14.

⁴ BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992, s. 14.

⁵ MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 16.

i s grafy, hudbou a obrazovým materiálem, které buď stojí samostatně, nebo jsou spojeny s jazykovým materiálem, pokud ano, jedná se o *komunikáty smíšené*. M. Čechová uvádí příklad *komiksu*,⁶ propojení *písemného projevu* s dalšími *audiovizuálními prvky* nalezneme i na *webových stránkách* a *blogových platformách*.

Uvedme ještě, že *text* vymezujeme jako *komplexní* a *koherentní* jazykový útvar s obsahem a funkcí, pomocí něhož se *produktor* sdělení snaží naplnit svůj *komunikační záměr*,⁷ toho nedosahuje jen v rovině *verbální*, ale jejich doplnění probíhá i v rovině *mimozajkykové (neverbální)*, pomocí *gest* a *mimiky*. Každý *text* je konstituován rysy vymezujícími jeho *textualitu*, řadíme sem *situativnost*, *intertextovost* (text je vázaný na obecné vědomosti), *intenciálnost* (zaměření textu), *akceptabilitu* (přijatelnost pro adresáta), *informativnost* a *koherenci* či *kohezi textu*. Pochopitelné je, že rysy se vyskytují individuálně, některé dílčí jednotky se staví do popředí, jiné jsou ve výsledném provedení upozaděny.⁸

1.1 Komunikační sféry

Základní oblasti života a lidského jednání se odehrávají v rozličných *sociálních sférách*, jež jsou utvářeny *sociálními systémy* ovlivněnými rodinou, výchovou, vzděláním. K různým *sociálním systémům* se vážou i specifické typy *komunikace* vyplývající ze *sociálních sfér*. Vytváří se tak *sféra komunikační*.⁹

1.2 Stylotvorné faktory

Texty komunikačních sfér mají svůj *styl*. Vycházíme-li z klasického pojetí tohoto pojmu, pak *styl* označuje v lingvistice *ráz verbálního komunikátu*, jehož prvky jsou voleny a uspořádány za účelem splnění *komunikačního záměru* autora obsahem i formou. *Styl* má funkci diferenciační a rozlišujeme tak pomocí něj dílčí *komunikáty* a jejich autory, zároveň tak lze tyto jazykové projevy i třídit a klasifikovat.¹⁰ Podle J. Chloupka nelze

⁶ ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 17.

⁷ NEKULA, Marek. Aktuální členění. In: GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 633.

⁸ Tamtéž, s. 633.

⁹ MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 15.

¹⁰ ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008,

najít *text*, v němž by nebyla *stylová složka* patrná, dokonce i přesto, že *účastníci komunikace* na něm neshledávají nic *příznakového* a zajímavého.¹¹ Samotné *styly* jsou determinovány *stylotvornými faktory*, jež pocházejí z *mimojazykové reality* a ovlivňují výběr *jazykových prostředků*. Konečný počet příznakových rysů je u každého *textu* odlišný, vždy ale některé převažují nad jinými, a tak je možno *styly* klasifikovat.¹²

Pojem *stylotvorné faktory* je spjat s českým lingvistickým prostředím, zahraniční lingvistika tohoto termínu nevyužívá, někteří zahraniční jazykovědci ovšem zkoumají *individuální styl (autorský)* jednotlivých původců.¹³ *Jazyková komunikace* probíhá mezi *produktorem (autor)* a *receptorem (adresát, čtenář)*. Tento proces probíhá za určitých okolností, souhrnně označovaných jako *stylotvorné faktory (slohotvorní činitelé)*. Činitelé jsou *objektivní a subjektivní*.¹⁴

Subjektivní činitelé vycházejí ze samotného subjektu autora (věk, povaha vzdělání apod.) komunikátu. Někdy jsou popisovány také jako faktory individuální, pokud jsou natolik výrazné, aby modifikovaly celý styl, mluvíme o *autorském stylu*.¹⁵ *Objektivní slohotvorné faktory* se nacházejí v procesu komunikace mimo *autorský subjekt*. Vyplývají z nich základní *funkce textu* a další dílčí funkce, *cíle a záměr autora, prostředí i společenské okolnosti*. I když se netýkají přímo individuální osobnosti, nesporně na něj mají svůj vliv.¹⁶

V současnosti se na *stylotvorné faktory* nahlíží spíše v kombinaci s *komunikačními faktory (složky komunikační situace)*, někdy však nelze odlišit jeden pojem od druhého.¹⁷ Problematickým se ukazuje zejména poměr mezi obecným *cílem komunikace*, který bývá zřejmý, a *funkcí komunikace* vycházející z jednotlivých funkcí jazyka, jež popsal už Roman Jakobson.¹⁸ P. Mareš za důležitý (a opomíjený) znak uvádí *počet*

s.16–17.

¹¹ CHLOUPEK, Jan et al. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1991, s. 16.

¹² MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 17.

¹³ SMEJKALOVÁ, Kamila. VIII. Subjektivní stylotvorné faktory. In: BENEŠ, Martin, SCHNEIDEROVÁ, Soňa a ULÍČNÝ, Oldřich (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 156.

¹⁴ ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 75–76.

¹⁵ CHLOUPEK, Jan et al. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1991, s. 73.

¹⁶ ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 78.

¹⁷ MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.) *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 18.

¹⁸ Tamtéž, s. 18–19.

účastníků komunikace a povahu jejich vzájemných vztahů a jejich interakčnost, myšleno monologičnost a dialogičnost, což ale v praxi neznámá jen významový protiklad, ale určuje to charakter celé komunikace. Nezanedbatelný je i další rys, a to ten, zda se jedné o přímý nebo nepřímý kontakt, z něj se dozvídáme o tom, jestli byl recipient přítomen v momentě realizace textu.

Přímý kontakt se však nemusí odehrávat pouze v osobní rovině, v současnosti lze reagovat na texty i zprostředkovaně pomocí techniky (telefonní hovory, SMS, e-maily). Zajímavým činitelem při komunikačních aktech je symetrie a asymetrie komunikace, v praxi to určuje směřování sdělení. Asymetrie často vyplývá ze sociální role/instituce (profesionál – laik) a podoba promluv bude proto odlišná než u stejně postavených osob.¹⁹

Překvapivě problematickým se jeví i činitel veřejnosti/neveřejnosti a s ním spjatá oficiálnost/neoficiálnost. Veřejnost může znamenat nejen neintimní a otevřené prostředí, ale i projevy směřované širší veřejnosti. Oficiálnost do značné míry vyplývá ze sociálního postavení zúčastněné autority a příležitosti, v tomto případě nezáleží, zda jde o projev veřejný či nikoliv.²⁰ V souvislosti s nástupem moderních technologií se stalo obtížným i posouzení rysů mluvenosti a psanosti. Obecně se dříve psané texty pokládaly za připravené a byly spojovány s veřejným prostorem a převažující monologičností. V současnosti ovšem ráz nepřipravenosti nese i velké množství elektronických textů.

Spíše pro úplnost ještě připomínáme, že užitý kód komunikace (volba jazykových prostředků) ani téma komunikátu nejsou samostatnými slohotvornými činiteli a jsou podmíněny komunikační sférou, v níž vznikly, a účelem.²¹

1.3 Elektronický text a komunikace

Elektronickým textem (včetně komunikace na internetu) se zabývá mnoho odborníků, od informatiků, psychologů až po lingvisty a s některým typem elektronického textu se v současné době setkává prakticky každý z nás. Myslíme tím jakýkoliv textový útvar, s nímž přicházíme do styku při práci s počítačem, právě ty se mohou stát i součástí webového rozhraní.

¹⁹ MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 19–20.

²⁰ Tamtéž, s.20.

²¹ Tamtéž, s.20.

I v případě, kdy se jednalo nejprve o text *soukromého rázu*, stává se projev vstupem na internet součástí *transtextuálního prostředí*. Dílčí texty však ještě nemusejí plně využívat internetového prostředí a jeho možnosti. *Elektronické komunikáty* se pak mnohdy prezentují spíše jako komunikáty běžné, neelektronické a obsahují značné množství jejich diferenčních znaků, nadto se snaží svými vlastními způsoby obsáhnout i *neverbální projevy komunikace*.²²

Zásadním termínem je *hypertext*, typ *multidimenzionálního textu* spojený s druhem *audiovizuální tvorby*. Přestože pojem (pocházející z osmdesátých let minulého století) původně nezahrnoval projevy produkované pomocí technických zařízení, v 21. století je prakticky jakékoliv sdělení spojené s technikou vyjádřeno pomocí *hypertextu*.²³ E. Höflerová ve své studii shrnuje konstantní vlastnosti *hypertextu*. Základ *hypertextu* tvoří *elektronický text*, jenž díky *odesilateli* nebo *příjemci* vstupuje do sítě *hypertextové struktury (internetu)*. Kompozice *elektronických hypertextů* závisí na *ekonomických skutečnostech* obestírajících *texty*.²⁴ Autory *hypertextů* však nemusejí být odborníci (informatici, lingvisté, mediální pracovníci), na druhé straně, projevy *hypertextů* očekávají příjemce obeznámeného, zkušeného. Pomocí *elektronických spojů* poté vzniká *hierarchizace různých sdělení* (utváří se systém *uzel – odkaz*).²⁵

Elektronické projevy se všeobecně staly nedílnou součástí našich každodenních životů. Domníváme se, a názory některých odborníků to potvrzují, že komunikace pomocí internetu je pro mnoho lidí jednodušší než *komunikace osobní*. Přistupuje tak k tomu i S. Čmejrková, která *elektronickou komunikaci* považuje za druh kompenzace chybějících mezilidských vztahů.²⁶ *Elektronická komunikace* probíhá převážně v *psané podobě*. A i přestože se často jedná o soukromé konverzace, začleňují se tyto projevy do sítě a její struktury. Texty tohoto typu v sobě obsahují znaky *psaného textu i mluveného projevu*

²² HÖFLEROVÁ, Eva. XI. Elektronický hyperterxt. In: BENEŠ, Martin, SCHNEIDEROVÁ, Soňa a ULIČNÝ, Oldřich (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 185–186.

²³ Tamtéž, s. 184.

²⁴ Tamtéž, s. 196.

²⁵ Tamtéž, s. 188.

²⁶ ČMEJKOVÁ, Světa. Čeština v síti: Psanost či mluvenost? (O stylu e-mailového dialogu), *Naše řeč* [online]. 1997, **80** (5). [cit. 2018-11-31]. Dostupné z: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8167>).

(*psaná mluvenost, mluvená psanost*).²⁷ Z lingvistického hlediska se za takových okolností stávají zajímavým materiálem. V internetových jazykových projevech se obvykle setkáme s výrazným zastoupením *anglicismů* (a dalších cizojazyčných výrazů), s *neologismy, zkratkami a zkratkovými slovy*, ale také s *vulgarismy*.

Usuzujeme, že vysoká koncentrace vulgarismů na internetu má svůj původ ve zdánlivě anonymitě, již internet uživatelům poskytuje. S. Čmejková ve své práci dále uvádí, že kontakt prostřednictvím internetu má vliv i na *lidskou psychiku a sociální jednání*. Zaslouhou internetu mají možnost se sdružovat lidé s podobnými názory a zájmy, což někdy má i své stinné stránky. Podle našeho mínění se tato negativa projevují zejména v sociálním kontaktu. Považujeme za vhodné připomenout, že spolu s moderními technologiemi bývá zmiňován i problém např. *cyber šikany*.

1.4 Psanost a mluvenost

Psanost a mluvenost jsme již zmínili jako důležitý *slohotvorný činitel* při zkoumání jednotlivých stylů. Pokud se zaměříme na to, v jaké podobě se nejběžněji setkáme s mluveným projevem, dostaneme se k *prostěsdělovacímu stylu*, do sféry běžné *každodenní komunikace*, jak uvádí i stejnojmenná kapitola v knize *Stylistika psané a mluvené češtiny*.

28

Prostěsdělovací styl zahrnuje projevy *každodenní komunikace*, jeho hlavní funkcí je *funkce sdělná*, podoba sdělení je buď *mluvená*, nebo *psaná*, a je pro ně příznačná *nepřipravenost a spontánnost*.²⁹ Obvykle komunikáty běžné komunikace spadají do sféry *neveřejných projevů* a nemají pevně vázanou normu komunikační ani jazykovou, tudíž mohou obsáhnout celou šíři *národního jazyka*, což považujeme za jejich hlavní identifikační rys.³⁰ Lze hovořit o „nespisovných situacích“, do nichž se během běžných hovorů uživatelé dostávají, takže i mluvčí užívající aktivně *spisovný jazyk* se uchylují k užívání *nespisovných prvků*. Kromě toho dochází také k mísení češtiny s jinými jazyky, nejvýraznější je v tomto ohledu průnik angličtiny do *profesionalismů* a *slangismů*.

²⁷ JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 105.

²⁸ HOFFMANNOVÁ, Jana. Každodenní mluvené dialogy. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.) *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 23.

²⁹ CHLOUPEK, Jan et al. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1991, s. 135.

³⁰ ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 192.

Nemalý podíl na tom má sféra reklamy a marketingu, díky níž slova snadněji vstupují do běžné *slovní zásoby* a dochází u nich k různé míře *počešťování*. J. Hoffmannová zdůrazňuje potřebu rozlišovat mezi pronikáním *anglicismů* do běžné slovní zásoby a mezi užíváním *citátů a frazémů* v angličtině, což může představovat pouze módní prvek v projevech určitých skupin.³¹

Mluvené projevy ve sféře *běžných každodenních dialogů* se podle mnohých lingvistů projevují chudší slovní zásobou, než je obvyklá u jiných slohů, často jsou užívána slova *polysémnní* (vícevýznamová) a *hyperonyma* (opisné výrazy mající velký rozsah, ale malý obsah), převládají i *slova konkrétní* nad *abstraktními*. Zcela běžně se v dílčích promluvách projevují i procesy vedoucí k *ekonomizaci jazyka*, zejména *univerbizace*, *zkratková slova* a *zástupné metonymie*, výrazná je i *expresivita* užívaných výrazů. V každodenní komunikaci se neřídka vyskytují *hypokoristika*, *citoslovce*, *částice*, *augmentativa* i *vulgarismy*. U některých slov jejich původní výrazná expresivita klesá s četností jejich užívání (např. výraz *vole*). Není neobvyklé ani využití *intenzifikátorů úžasný/úžasně* nebo *strašný/strašně, frazémy (dát si bacha)*, *dětská slova (papat, bumbat)*. Dynamicky se rozvíjí *lexikální a slovotvorná vrstva*, v běžné mluvě vznikají *neologismy* a *okazionalismy*, a to především u mladší generace pod vlivem angličtiny. Ve výstavbě vět pak dochází k odchylování od *spisovné normy (odchylky a chyby ve větné stavbě)*.³²

Psanost a mluvenost bývají někdy definovány jako dvě odlišné roviny, L. Jílková ovšem uvádí, že s rozvojem *elektronické komunikace* dochází k prolínání těchto stylů. „*Běžné dorozumívání se odnepaměti uskutečňuje převážně v podobě mluvených dialogů; v období bouřlivého rozvoje elektronické komunikace se však razantně zvyšuje podíl psaných spontánních komunikátů.*“³³ Vzhledem k zaměření této práce se budeme věnovat *textům elektronickým*. Pod tento pojem řadíme z obyčejných rozhovorů i soukromé *SMS* a *e-maily*, na hranici mezi soukromým a veřejným prostorem se pak nacházejí *internetové blogy*.³⁴

Jádro zájmu u elektronických projevů tvoří především slovní zásoba, v níž jsou nejdominantnější složkou především *anglicismy*, ty souvisejí mnohdy přímo s tím, co

³¹ HOFFMANNOVÁ, Jana. Každodenní mluvené dialogy. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 33.

³² Tamtéž, s. 49.

³³ Tamtéž, s.32.

³⁴ JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 105.

tento typ komunikace umožňuje, s počítači a mobilními telefony (*hardware*). Značná část výrazů z angličtiny se také přizpůsobila češtině a dala vzniknout novým slovům (*esemeska, odkliknout*). Některé výrazy související s internetovým prostředím také pronikly do *slangu* (*lama=nezkušený uživatel*). Nedílnou součástí *elektronických textů* je i snaha o *ekonomické vyjadřování* pomocí *zkracování*, někdy dokonce může jít i formu *tajného kódu*, pokud jsou významy zjevné jen diskutujícím uživatelům. Většina *zkratek* se však v internetovém prostředí ustálila, pocházejí z *češtiny* (*jj=jo, jo; mmt=moment*) i *angličtiny* (*pls=please; thx=thanks*). Časté je vedle obecných jmen a sousloví také *zkracování měst* na jednotlivá písmena (*ČB=České Budějovice, HB=Havlíčkův Brod*). Do českého prostředí proniklo i užívání *anglických akronym* (*BTW=by the way*), a to i na základě využití *anglického spelování písmen* (*CU=see you*) a kombinování čísel a slov (*alfanumerické kódy*), např. ve spojení *4 you* (stejně jako *4U*). Českými ekvivalenty jsou např. *z5* nebo kombinace české a anglické výslovnosti (*nejsem ve 4mě*).³⁵

Nezanedbatelné místo ve slovní zásobě elektronických komunikátů mají *vulgarismy*. Některé diskuzní weby tato slova ovšem cenzurují, takže se část uživatelů snaží pravidla obejít pomocí narušení původních slov vložení *grafémů* (*sv*ně*).³⁶ S projevy mluvenými v přímém kontaktu souvisí i *prostředky neverbální* (*gesta, mimika, postoj těla*), které mohou napomoci správnému nepochopení sdělení. I psaná podoba má ale možnosti, jimiž může v neosobním kontaktu tyto prostředky kompenzovat. „V *elektronické komunikaci se ustálil soubor tzv. smajlíků, schematických, pomocí interpunkčních znamének vytvořených obrázků lidské tváře, které odrážejí emoce*.“³⁷ *Emotikony*, neformálně *smajlíky*, jsou tvořeny *symboly řady ASCII* (znaky běžné klávesnice počítače nebo mobilních telefonů), takže je lze vložit bez problémů do psaného textu. Někdy samotný *emotikon* může tvořit celou zprávu *SMS* nebo *chatové zprávy* bez jakéhokoliv doplnění, jedná se o sdělení samotné. Nicméně dodejme, že užití mimo rámec těchto diskuzí, resp. během oficiálních příležitostí, je hodnoceno jako nevhodné.³⁸

³⁵ JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 106.

³⁶ Tamtéž, s.107.

³⁷ ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 199.

³⁸ JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 107.

1.4.1 Internacionalizace jazyka

Proces *internacionalizace jazyka* probíhá dvěma způsoby, prvním případem je použití *lexika jazyka pro mezinárodní komunikaci* s tím, že vazba na původní jazyk zůstane zachována. Druhou možností je *působení cizích jazyků na slovní zásobu konkrétního jazyka*, což je i jeden ze způsobů *obohacování lexika*.³⁹ V současné době patří *interakce jazyků* (včetně i češtiny) s evropskými i mimoevropskými mezi standardní a spontánní jevy. Největšího prostoru a rozšíření se dostává *anglicismům*, vychází to z politických, ekonomických a společenských příčin. V procesu *přejímání slov* dochází vždy ke kontaktu dvou jazyků, *výchozího a přijímajícího*. *Cílový jazyk (přijímající)* je v tomto vztahu vždy tím aktivním. Naopak *výchozí jazyk* působí na podobu grafickou, sémantickou nebo výslovnostní. Důvodem přijetí slova z cizího jazyka bývá chybějící a významově odpovídající slovo v *přijímacím jazyce*.⁴⁰ *Výpůjčka (přejímka)* je podle *Encyklopedického slovníku češtiny* převzetí jazykových jednotek nebo forem z jednoho jazyka do druhého. *Výpůjčky* mohou být buď *fonologické, morfologické, slootovorné, syntaktické, lexikální, sémantické, frazeologické* nebo *pragmatické*. Abychom byli terminologicky přesní, o přejímkách se u výpůjček z cizích jazyků mluví u *lexikálních výpůjček*.⁴¹ Speciálním druhem *prejímek* jsou *kalky* čili doslovné překlady z cizích jazyků, nepřebírá se jejich původní forma, ale jsou přesně přeloženy do *domácího jazyka*.⁴²

Proces přijetí slova z jednoho jazyka do druhého má tři fáze, První z nich je *interference*, převzetí jazykového prostředku, to ale nemusí být dlouhodobé. Další je *adaptace*, jazykový prostředek se přizpůsobuje v cílovém jazyce jeho systému. Závěrečnou fází je *integrace*, jedná se o začlenění přejímky do *lexikálního systému jazyka*. Právě tyto *inkorporované výrazy* podléhají i *jazykovému hodnocení*. Z pohledu *spisovného jazyka* se tradičně zcela nové jazykové prostředky určují jako *nepisovné*, a jsou tím pádem vnímány jako *hovorové* či *slangové*, ačkoliv u některých slov může být toto řazení omezující (např. slovo *outlet*)⁴³

³⁹SVOBODOVÁ, Diana. VII. Současný stav internacionalizace lexika. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 131.

⁴⁰ Tamtéž, s. 132.

⁴¹ Výpůjčka. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2016, s. 541.

⁴² SVOBODOVÁ, Diana. VII. Současný stav internacionalizace lexika. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 135.

⁴³ SVOBODOVÁ, Diana. VII. Současný stav internacionalizace lexika. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 149.

1.4.2 Neologismy

Neologismy označujeme nové *lexikální jednotky* v systému jazyka. Jejich vznikem a užíváním se zabývá lingvistická disciplína *neologie*.⁴⁴ *Rys novosti v jazyce* (hlavní příznak neologismu) jako takový je velice široký. Lze je vymezovat *diachronním způsobem* z hlediska jejich časové platnosti. V takovém případě se *neologismy* stávají protikladem *historismů* a *archaismů*. Oproti tomu stojí *synchronní přístup* zkoumající současný stav jazyka, ten vyčleňuje *neologismy* jako prvek zachycující *současnou tendenci v jazyce*.⁴⁵ Terminologické vymezení *neologismů* je však mnohem komplikovanější než tato definice. M. Lišková ve své disertační práci v kapitole *Kritéria a vymezení neologismu* provedla obsáhlou analýzu možných přístupů k definici *neologismu*. Ačkoliv je časové hledisko při jejich charakteristice a diferenciaci zásadní, na základě odborných slovníků nelze přesně stanovit, jak dlouho vlastně *lexikální jednotka* nese rys novosti a může být klasifikována jako *neologismus*. Jako zajímavý přístup se nám jeví zohlednění *psychologického faktoru*, jaká slova uživatelé považují za nové, ale tato kategorizace naráží na odlišnosti mezi jednotlivými uživateli jazyka (*věk, pohlaví, vzdělání, životní zkušenosti*). *Neologismy* je zároveň možné chápat jako slova s *možností* trvale se dostat z *parole* do *langue* a stát se pevnou součástí *slovní zásoby*.⁴⁶

Neologismy zachycují nové skutečnosti ve společnosti, s nimiž se jazyk musí nějak vypořádat, pokud výrazy dostatečně sémanticky nevyhovují popisovanému obrazu reality. V užším pojetí ovšem nelze za *neologismus* označit každé *nové slovo*, ale je potřeba ho posoudit ze *systemového hlediska*, v praxi se tak jedná pouze o ty jednotky, u nichž je možnost zařadit se v budoucnu do *centra jazykové zásoby*. Veliký vliv na vytváření nových slov v češtině mají především moderní technologie a jejich dynamický rozvoj a cizí jazyky, některé z *neologismů* jsou utvořeny z *přejímek* z cizích jazyků.⁴⁷ Nové *lexikální jednotky* sémanticky neodrážejí jen nové reálie, ale jsou i sociologickým obrazem a postihují tak i trendy v životním stylu, v současnosti hlavně zálibu v jakési filosofii pozitivního myšlení a bezproblémovém přístupu k životu.

⁴⁴ JANOVEC, Ladislav. VI. Neologie. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 105.

⁴⁵ JANOVEC, Ladislav. VI. Neologie. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 106.

⁴⁶ LIŠKOVÁ, Michaela. *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace, s. 46–67.

⁴⁷ JANOVEC, Ladislav. VI. Neologie. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 116.

Ideální a jediný způsob, jak tyto nové jednotky *slovní zásoby* roztrždit a klasifikovat zřejmě neexistuje. Snaha rozdělit *neologismy* tematicky je interdisciplinární záležitostí a netýká se zdaleka jen lingvistiky, uplatňují se tak nejen *východiska lingvistická*, ale i, *kulturnělingvistická, etnolingvistická a historickosémantická* i *přístupy lexikografické, korpusové a informačnětechnologické*. I kategorií *neologismů* může být nepřehledné množství, zahrnují *kategorie výrobků, služeb, procesů, aktivit, životního stylu, podnikání* a mnohé další.⁴⁸

Slovní zásoba jako taková se neustále proměňuje a původní *neologismus* časem ztratí svůj *rys novosti*. Může se poté přesunout do *centra slovní zásoby*, ale ani to nezaručuje jeho stálost. *Neologismy* s sebou nesou *rys příznakovosti*, přesunem do *centra slovní zásoby* ho ztrácejí. Po čase se pak slova z centra mohou přesunout na jeho *periferii* a stávají se *historismy* nebo *archaismy*.⁴⁹

⁴⁸ LIŠKOVÁ, Michaela. *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace, s. 95.

⁴⁹ JANOVEC, Ladislav. VI. Neologie. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 130.

2 Blog

V posledních letech došlo k nebývalému rozmachu sociálních sítí a internetu všeobecně. Zajímavým jevem jsou tzv. *blogy*, které v sobě spojují de facto vlastnosti klasických internetových stránek spolu se sociálními sítěmi, jelikož autorky a autoři těchto platform udržují se svými čtenáři aktivní kontakt, právě ten je pro fungování (úspěšného) blogu zcela nezbytný. Vzhledem k tomu, že se zabývají nepřeborným množstvím témat, těší se v současné době veliké oblibě. Některé z nich dosáhly již takové popularity (a za jejich autory v takových případech stojí silná čtenářská základna), že se za vydatné podpory některých firem stal z psaní na internet i výnosný byznys. Myslíme tím zejména otevřenou i skrytou reklamu na různorodé produkty a služby, kterým pisatelé dávají na svých webech prostor.

Samo slovo *blog* pochází z původní anglické složeniny *webblog* (*webový zápisník*). Počátek *blogování* [proces vytváření blogu – pozn. aut.] spadá do roku 1994, ale do popředí zájmu dostalo až v roce 2004 ve Spojených státech amerických.⁵⁰ Abychom mohli nějakou *webovou platformu* označit jako *blog*, měla by splňovat určitá kritéria. Zejména musí informovat o nějakých tématech, o nichž se čtenáři dočtou v článcích, které je možné dohledat v chronologicky řazených složkách na dostupných a aktivních internetových adresách. Nezbytnou podmínkou pro fungování je i přítomnost oddílu s komentáři čtenářů a tematické archivy sloužící k třídění a přehlednosti.⁵¹

L. Jílková blogy rozděluje na *odborné* a *osobní*. *Odborné* jsou často vedeny na odborných serverech a zpravidla se zaměřují na aktuální události,⁵² *osobní* jsou nejčastěji spravovány jednou osobou pomocí *webových portálů*. [pozn. aut.]⁵³, jejich zaměření je velice různorodé a články bývají doplněny fotografiemi nebo dalšími materiály.⁵⁴

⁵⁰ BYRON, D. L., BROBACK, Steve *Blogy: publikuj a prosperuj: blogování pro váš business*. Praha: Grada, 2008, s. 1.

⁵¹ Tamtéž, s.2.

⁵² JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 115.

⁵³ např. *blog.cz* Dostupné z: <http://blog.cz/>; *wordpress.com* Dostupné z: <https://wordpress.com/>.

⁵⁴ JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 116.

Usuzujeme, že stylisticky se *blogy osobní* (na něž je zaměřena tato práce) pohybují na rozhraní *stylu prostědělovacího a publicistického*, jelikož nesou znaky obou. Zařazení k danému stylu bývá definováno na základě zvolených výrazových prostředků uplatněných v určité komunikační sféře.⁵⁵

Charakteristickým znakem blogů je tematická pestrost a v současnosti i veliká oblíbenost, nemalý podíl na tom mají i sociální sítě (*Facebook, Instagram, Twitter*), vlivem nichž se snadno šíří informace mezi čtenáře a usnadňuje se tak vzájemná interakce s blogery. Z vlastní čtenářské zkušenosti vyvozujeme několik subkategorií v blogovém světě. Nejčastěji se objevují tyto: *lifestyle, fashion, food, fitness, mama blogy*.⁵⁶ Každá z kategorií nese své specifické rysy, ale předpokládáme, že nejsou psaná pravidla proto, jak přesně musí vypadat blog zaměřený na dané téma, pracujeme však s určitým „územím“, takže i zde platí určité zákonitosti. Nálepkování vedle samotného obsahu pomáhají i sociální sítě, kde se autoři a autorky těchto platforem tímto způsobem prezentují [např. označení *food blogger* v popisku profilu na *Instagramu*, pozn. aut.]

2.1 Food blog

Specifický typ stránek zaměřených na vaření, jídlo a vše okolo něj. Autor takové stránky se označuje jako *foodie*, člověk, který má „zálibu v jídle“ a konzumace pokrmů u něj neprobíhá jen za účelem zahnání hladu, ale je zároveň i jeho koníčkem. Takový člověk si vychutnává nejen jídlo, ale i okolnosti s tím spojené (příprava, prostředí, dekorování jídla). Obdobnou definici uvádí u tohoto pojmu i M. Lišková.⁵⁷ Původ *food blogů* vychází ze současného zájmu o témata spojená se stravováním a životním stylem, což může souviset jak s globálními otázkami týkající se životního prostředí, tak i s emocionálními a osobními pohnutkami (obava o zdraví, budování vlastní sebeúcty). V mnoha případech jde ovšem čistě o *foodie*.⁵⁸

⁵⁵ MAREŠ, Petr. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016, s. 14.

⁵⁶ Užití anglických ekvivalentů slov v názvech blogů, titulcích článků apod. vycházejí z iniciativy autorů. [pozn. aut.]

⁵⁷ LIŠKOVÁ, Michaela. *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace, s. 223.

⁵⁸ COX, Andrew M., BLAKE, Megan K. Information and food blogging as serious leisure, *Aslib Proceedings*, 2011, **63**(2/3), 204–220 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://eprints.whiterose.ac.uk/43090/2/cox_and_blake.pdf.

Kromě textové složky články doplňuje značné množství fotografií, v drtivé většině autorských, jejichž tématem je v první řadě jídlo. *Food blogy* lze dále rozdělit na několik typů podle převažujícího zaměření: **a) blogy s vlastními recepty b) recenze jídel na různých místech (venku) nebo restaurací c) tzv. food and travel blogy**, tedy propojení zájmu o jídlo s vášní pro cestování **d) food styling** (důraz na aranžování jídla a jeho estetickou stránku, doplněno množstvím fotografií.) Uvědomujeme si ovšem, že žádná z vymezených kategorií není definitivní a pevně ohraničená, autoři nejsou ničím limitováni a je pouze na nich, co všechno považují za zajímavé. Všímový čtenář ovšem má možnost dostat se i k dalším podkategoriím, právě v nich se nejvíce pozná osobní zaměření autora. Jako příklady uvedme tato podtémata: zdravé jídlo (*healthy blog*), bezlepkové jídlo (*gluten free*), veganské a vegetariánské (*vegan/vegetarian blog* nebo *cruelty free*), bez cukru (*sugar free*), sportovní (*fitness*, obvykle kombinace jídla a cvičení, příp. hubnutí).⁵⁹

⁵⁹ Anglické názvy v závorkách jsou uvedeny z důvodu, že sami autoři takto svůj blog prezentují, ačkoliv jednotlivé texty jsou psány v češtině anebo v nich dochází k mísení českých a anglických ekvivalentů slov.

3 Blog Dewii

Autorkou blogu je veganka Kateřina Rathausová (*1992), která pod svým vlastním jménem již ale ve světě internetu prakticky nevystupuje a mnoho let je známá pouze pod svojí přezdívkou *Dewii*. Takto ji znají i její čtenáři. Současný web www.dewii.cz⁶⁰ není jejím prvním počinem, v minulosti vytvářela blog *dewiiatwoman.blogspot.cz* a nyní spravuje vlastní internetovou doménu. Dewii je také *youtuberka*⁶¹ a sdílí svá videa na kanálu na *YouTube*⁶² a aktivně se prezentuje i na sociálních síti *Instagram*,⁶³ přes něž často komunikuje s fanoušky.

Hned v úvodu tohoto medailonku bylo řečeno, že autorka je veganka, v této oblasti je činná i veřejně, což dokládá i její kniha *Veganův průvodce*.⁶⁴ V profesním životě se dlouhodobě věnuje výživovému poradenství a po určitou dobu působila i jako fitness trenérka. Sama o sobě na blogu píše, že by ráda zlepšila kvalitu života lidí pomocí změny jejich stravovacích návyků a zároveň ukázala prospěšnost rostlinné stravy.

3.1 Formální podoba příspěvků

Stránky jsou po grafické stránce přehledné a minimalistické a na čtenář se na nich snadno zorientuje pomocí menu v záhlaví, které odkazuje na jednotlivé sekce a podsekce (*Recepty, Veganství, Výživa, Cestování, Ze života*).

Články nevycházejí periodicky, zaznamenali jsme ovšem tendenci ke zveřejnění průměrně dvou článků během jednoho kalendářního měsíce. Tato nepravidelnost je ovšem vykompenzována aktivitou na dalších platformách (*YouTube, Instagram*). Příspěvky mají svoji ustálenou podobu odpovídající tradičnímu *horizontálnímu členění na nadpis, podnadpis, odstavce*. Vzhledem k tomu ovšem, že se pohybujeme v rovině

⁶⁰ *Dewii* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <http://www.dewii.cz/>.

⁶¹ Youtuber je člověk vlastníci kanál na platformě YouTube, kam přispívá autorskými videy s různou tematikou.

⁶² *Dewii* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: https://www.youtube.com/channel/UCtzcDVZ1J8ua_shBwF9SG4g.

⁶³ *@dewii.veg* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/dewii.veg/>

⁶⁴ K zakoupení na internetu na Vegmania [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.vegmania.cz/knihy/veganuv-pruvodce>.

hypertextu, textová linie může být narušena *hypertextovými odkazy* směřující uživatele k dalším textům a *horizontální členění* tak přechází ve *vertikální*.⁶⁵

Nejvíce strukturované jsou příspěvky s recepty, vždy obsahují odděleně *seznam ingrediencí*, *postup* a v závěru také *přehled výživových hodnot* (*kalorie*, *tuky*, *sacharidy*, *bílkoviny*) a obvykle i poznámku, kolik porcí je možno z uvedených surovin připravit. Samozřejmostí jsou doplňující (převážně autorské) fotografie. Nadpisy i obsah jsou až na výjimky psány v češtině.

Všimli jsme si, že ačkoliv se Dewii nebrání kontaktu se čtenáři a působí velice otevřeně, v příspěvcích nenacházíme např. oslovení čtenářů v úvodech a články jsou obvykle uvedeny jen stručným odstavcem popisujícím buď vztah k danému jídlu (kde jej poprvé jedla, jak probíhala příprava pokrmu) nebo krátké shrnutí, proč se vybranému tématu věnuje, případně stručný vhled do popisované problematiky. Domníváme se, že mnoho čtenářů se díky tomu rozhodne, zda vůbec číst dál a zbytečně nejsou odrazeni přehnanými detaily, na něž se soustředí samotný článek. Nicméně i přes to blog splňuje očekávaný požadavek na *kontakt se čtenáři*, v příspěvcích se objevují *řečnické otázky*, *kontaktní prostředky* a odkazy na sociální sítě i další zdroje informací.

Z grafických prvků v textu je asi nejvýraznější občasné užití *kurzivy* a *tučného písma*, v obou případech toto odlišení slouží ke zvýraznění textu nebo členění, naopak velice málo se setkáme s využitím *verzálék*. Pokud se blogerka snažila zdůraznit odlišný význam slov, využívá k tomu *uvozovky*, ty byly vždy užity v podobě využívané v angličtině, jelikož jsou pokaždé psány v horním indexu v podobě " ". Tato podoba se objevuje v internetovém prostředí velice často, myslíme si, že je to způsobeno zejména obtížným zápisem na některých klávesnicích. Správná podoba pro uvozovky v češtině je „“, tzv. *dvojitě uvozovky* typu „“⁶⁶.

⁶⁵ KRČMOVÁ, Marie. Horizontální členění textu. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2018-06-20]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HORIZONTALNICLENENITEXTU>.

⁶⁶ PRAVDOVÁ, Markéta, SVOBODOVÁ, Ivana (ed.). *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014, s.130.

3.2 Stylistická charakteristika textů

Blogové příspěvky v sobě často zahrnují kombinaci více stylů a stylistických postupů a mnohdy spojují prvky *prostěsdělovacího* a *publicistického stylu*. V námi vybraných komunikátech jsme z *prostěsdělovacího stylu* zaznamenali snahu navázat kontakt, vyjádřit svůj postoj a pobídku ke vzájemnému předávání si zkušeností⁶⁷: *Jaký je váš názor na lepek a bezlepkovou dietu? (Bez lepku)*. Funkcí prostěsdělovacích textů je především *funkce prostě sdělná* a *věcně informační*. Komunikáty vznikají spontánně a často jsou vytvářeny z důvodů citových vazeb na adresáta.⁶⁸ Kompozičně jsou podle J. Chloupka takovéto texty vystavěny volně, asociativně.⁶⁹ K tomuto bodu si dovolueme poznámku, a to, že komunikace v internetovém prostředí a texty zde publikované často nesplňují všechna kritéria pro zařazení ke stylu podle stylistických příruček.⁷⁰

Mnohem více než *styl běžné komunikace* ale analyzované texty směřují ke *stylu odbornému (populárně-naučnému)* a *publicistickému*. *Odborný styl* patří do sféry veřejné jazykové komunikace, měl by proto být důsledně připraven a zaměřen na vybrané téma. Po jazykové stránce by měl směřovat k důsledné spisovnosti. Texty odborné povahy nejsou většinou zakotvené situačně a neměly by být expresivně zbarveny.⁷¹ Kompozičně jsou projevy odborného stylu promyšlené a v *horizontální linii* členěné na *úvod*, *stať* a *závěr*, jenž obsahuje shrnutí a výsledky zkoumání.⁷² Zde pro úplnost dodáváme, že ne všechny odborně zaměřené články Dewii dodržují toto dělení, shrnující závěr obvykle zcela chybí. Na druhé straně se ale tento typ článků snaží o přesné zachycení problematiky, odkazuje na výchozí zdroje informací a po jazykové stránce se snaží o důsledné spisovnosti. Využita je též *odborná terminologie* (*pektin*, *niacin*, *karagenan*). Tyto lexikální jednotky k *odbornému stylu* neodmyslitelně patří, jedná se o slova v daném oboru jednoznačná a ustálená.⁷³ Rysy *odborného stylu* se projevují nejen ve statích tematicky zaměřených jak na výživu, tak i na společenská témata (článek **Dumpster diving**). Myslíme si, že tato skutečnost pramení ze subjektivních faktorů, jelikož blogerka

⁶⁷ HOFFMANNOVÁ, Jana. Prostěsdělovací styl. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2018-07-20]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PROSTĚSDĚLOVACÍSTYL>.

⁶⁸ CHLOUPEK, Jan. et al. *Stylistika češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s.161.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Viz kapitola 1.3 *Elektronická komunikace*.

⁷¹ ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 150–151.

⁷² Tamtéž, s. 153.

⁷³ Tamtéž, s. 157.

Dewii pracuje jako nutriční poradkyně, má tedy mnoho informací nastudovaných z odborné literatury. Jednotlivé texty ovšem nelze chápat striktně jako odborné články, stále hovoříme o komunikátech pro širokou veřejnost.

Publicistický styl má vedle *funkce sdělné* také *funkci přesvědčovací* a *získávací* a jeho cílem je rychle a výstižně informovat adresáta. Takové texty by měly být výstižné a srozumitelné.⁷⁴ Zároveň je pro ně typická i *modelovost* umožňující rychlý vznik textu. Stereotypnost je narušována zejména v jazykové stránce, kdy se vedle spisovného jazyka užívá i prvků nespisovných nebo aktualizovaných vyjádření specifických pro tuto vrstvu označovaných jako *publicismy*.⁷⁵

Z hlediska slohových útvarů převažují *popisy pracovního postupu* (recepty). Jedná se o formu popisu děje, v němž se vedle dějové linie objevuje i statický popis pomůcek či pracovních potřeb, míra propracovanosti záleží na tom, komu je určen. Často využívaný je u popisů receptů. M. Čechová uvádí i konkrétní příklady, u kterých je patrná rozčleněná grafická podoba takových postupů.⁷⁶ Dalším častým útvarem jsou na této doméně i *recenze* (např. **Srovnání rostlinných jogurtů a dezertů**) snažící se o objektivní zhodnocení předkládaných produktů.

Autorka nejvíce využívá slohového postupu *výkladového* a *popisného*, překvapilo nás, že ačkoliv se jedná o blog osobní, nalezneme v příspěvcích jen málo *úvahových prvků*.

3.3 Morfologická rovina

V rámci *podstatných jmen* lze konstatovat, že autorka nevybočuje od spisovného paradigmatu a používá substantiva v jejich správné podobě. Z hlediska jejich druhů převažují *substantiva konkrétní*, zejména obecná (*jogurt, banány, tofu*), mezi potravinami mají své nemalé zastoupení také podstatná jména látková (*voda, mléko, mouka, pohanka*). Upřímně nás překvapilo, že při skloňování substantiv autorka nikde nepoužila unifikované koncovky **-ma** v 7. p. č. mn., což je znak typický pro obecnou češtinu u všech

⁷⁴ ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 177.

⁷⁵ Tamtéž, s. 180.

⁷⁶ Tamtéž, s. 72–73.

deklinací.⁷⁷ Ve skloňování jsme ale narazili na chybu u slova *dresink*. *Nový akademický slovník cizích slov (NASCS)* uvádí tvar *dresink, -u*.

dresink, -u m <a> potr. přísada do salátu, zálivka, majonéza ap., srov. NASCS 188;

V článku **Bez lepku** bylo ale užito takto: (...) *dresingy, žvýkačky či některé mléčné výrobky*. Forma *dresing* je tedy nesprávná i v původním jazyce angličtině.

dressing ['dresɪŋ] 1. zálivka, dresink (k salátu apod.), srov. AČČAS 201⁷⁸;

Toto slovo nás více zajímalo, proto jsme ho vyhledali i ve *Frekvenčním slovníku češtiny*, tam ale nebyly v četnosti užití rozlišeny jednotlivé pravopisné varianty (**dresink/dres(s)ing** srov. FSČ 58).

Z hlediska pravopisu nás zaujal grafický zápis slova lahoda v jednom případě: *L-A-H-O-D-A (Cuketové špagety se sýrovou tofu omáčkou)* předpokládáme, že šlo o zdůraznění expresivity slova.

Ani v případě *přídavných jmen* jsme neodhalili výraznější odchylky od spisovné normy. Zaznamenali jsme častý výskyt *kvalifikačních adjektiv*⁷⁹ (*kvašená zelenina, pečený brambor*) a *relačních*⁸⁰ (*vodní kvašení, imunitní systém*), která se vyskytovala zejména v ustálených spojeních, jež bychom mohli hodnotit jako termíny.

Termíny jsou pojmy stylové odborné vrstvy, v níž jsou *nepříznakové*. Jen některé z těchto výrazů jsou ovšem zcela jednoznačné, slovní zásoba inklinuje k procesu *determinologizace*, kdy se výrazy z odborné vrstvy přenášejí do jiných oborů. Některé pojmy se termíny stávají až v příslušných oborech, častá podoba těchto lexikálních

⁷⁷ Obecná čeština. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016, s.1214.

⁷⁸ Myšlen *Anglicko-český, česko-anglický velký slovník; Anglicko-český, česko-anglický velký slovník: [–nejen pro překladatele]*. 3. vyd. V Brně: Lingea, 2010.

⁷⁹ Tato adjektiva vyjadřují kvalitu substancí. Srov. RUSÍNOVÁ. Zdena. Slovní druhy. In: GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 281.

⁸⁰ Tamtéž.

jednotek je víceslovná. Usuzujeme, že spojení *mléčné kvašení*⁸¹ aj. jsou v daném kontextu víceslovnými termíny.⁸²

Výskyt nesklonných adjektiv nebyl v textech nijak hojný, uveďme ale některé příklady: *pochutnávat na raw tyčinkách (Domáci „raw“ snickers)*, *vegan restaurace (Veganův průvodce: Madrid – restaurace)*, *veg možnosti (Veganův průvodce: Madrid – restaurace)*.

1. **raw** [rɔ:] syrový, neuvařený (potraviny), srov. AČČAS 515;

2. **raw** neskl. příd. <angl.> vztahující se k stravě, při jejíž přípravě nebyla překročena teplota 42 °C.⁸³

vegan, -a m <l> vegetarián, který odmítá ve své straně jakékoli potraviny a produkty živočišného původu, srov. NASCS 846; → **veganský** (příd.), **vegansky** (přísl.), **veganství** (s). Odvezena i zkrácená varianta **veg**.

Usuzujeme, že v případě spojení *vegan restaurace* se jedná o nesklonné adjektivum v podobě beze změny přejaté z angličtiny (srov. **vegan** AČČAS 708) a v této formě bylo užito buď pro ozvláštnění nebo zcela neuvědoměle pod vlivem anglicky psaných zdrojů k veganství.

Zaujalo nás také užití 1.p.č.j. ve spojeních, kde bychom očekávali z něj odvozené, např. v případě *2 lžíce agáve sirupu (Domáci „raw“ snickers)*.

agáve neskl. ž. i s. (v 7.p.č.j. též –m) <ř> bot. cizokrajná statná bylina rodu *Agave* s dužnatými mečovitými listy (...), **agávový** (příd. jm.), srov. NASCS 27;

Dalším zvláštní příklad nalezneme i v tomto spojení: *sýrová tofu omáčka (Cuketové špagety se sýrovou tofu omáčkou)*. Slovo *tofu* zde zřejmě nahrazuje adjektivum a jedná se ze syntaktického hlediska o *atribut shodný*.

⁸¹ *Mléčné kvašení* je jeden ze způsobů přirozené konzervace potravin. Během tohoto procesu vzniká z cukrů kyselina mléčná. Během procesu kvašení navíc vzniká anaerobní prostředí, které chrání potraviny před oxidací. Srov. MOUČKA, Tomáš. *Mléčně kvašená zelenina ve výživě člověka*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Lékařská fakulta, s. 11.

⁸² V článku je **Pickles** je také uváděno *vodní kvašení*, jedná se však z potravinářského hlediska o *mléčné kvašení*, ale při procesu fermentace je využita voda.

⁸³ LIŠKOVÁ, Michaela. *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace, s. 255.

tofu neskl. <čín> kuch. nefermentovaná sójová pasta, sójový sýr, srov. NASCS 805;

Pokud jsme při analýze podstatných jmen a přídavných jmen nenalezli v jazykových projevech Dewii na výraznější chyby, zájmena se z hlediska gramatiky ukázala jako nejproblematictější ze všech slovních druhů. Analyzovali jsme gramatická pochybení v jejich užití, a to u *rodového osobního zájmena ona* a také u *vztažného zájmena jenž*. V článku **Kokosové kari** např.: (...) *a stejně tak ráda si jí dělám doma podle následujícího receptu*. Správný zápis by měl být (...) *a stejně tak ráda si ji dělám doma podle následujícího receptu*, vzhledem k tomu, že zájmeno *ona* je použito ve 4.p.č.j.⁸⁴ Dalším pochybením u tohoto zájmena bylo v jednom případě i špatné zvolení rodu zájmena vzhledem k podstatnému jménu, k němuž odkazuje: (...) *lepek součástí mnoha produktů, v kterých byste jí nečekali (Bez lepku)* autorka chybně použila zájmeno *ona*, ačkoliv se vztahuje k substantivu v maskulinu. Zájmena řadíme mezi *deiktická slova ohebná*, mají tedy shodné gramatické prostředky se *substantivy* a *adjektivy*, k nimž se vztahují.⁸⁵

Zájmeno *jenž* pak bylo chybně užito i v dalších případech: (...) *byla v aplikaci nejviditelnější restaurace Vega, jenž se nacházela. (Veganův průvodce: Madrid – restaurace)*. Podle spisovné normy měl být užit tvar *jež*, jelikož zájmeno zde odkazuje k substantivu (*restaurace*) v ženském rodě, nikoliv v mužském.⁸⁶

Pokud se zaměříme na číslovky, povšimneme si, že autorka prakticky vždy volí zápis v podobě *arabských číslic* – *Této thajské restauraci dávám 4 lístečky. (Veganův průvodce: Madrid – restaurace); přidáme šťávu z 2 citrónů (Thajská batátová polévka)*. Zcela bez výhrady je tomu pak v soupisech ingrediencí u receptů (vizte v příloze). Pochybení se však u tohoto slovního druhu objevila v grafickém zápisu *procent*, domníváme se, že se jedná o všeobecně velice častou chybu. Pokud se autorka snaží vyjádřit procentuální obsah určitých složek v potravinách, vždy chybně uvádí číslovku a hned za ní znak pro procenta, ačkoliv ve spojení číselné hodnoty a značky na jednom

⁸⁴ Přehled skloňování zájmen viz: ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000, s. 211.

⁸⁵ KOMÁREK, Miroslav. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1986, s. 84.

⁸⁶ Přehled skloňování zájmen viz: ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000, s. 211.

řádku by měla znaky oddělovat mezera⁸⁷, pokud chceme vyjádřit *číslovku a procento* (5 % = pět procent). Odlišným typem je vyjadřování adjektiv, tam mezeru nevkládáme (5% = pětiprocentní).⁸⁸ Uvedeme zde příklad z jednoho příspěvku: *Složení voda, ryže 8%, rostlinný olej (...)*. (**Srovnání rostlinných jogurtů a dezertů**)

Není naším záměrem zde postupně rozebírat všechny slovní druhy, výběrově ještě zmiňme, že u *příslovcí* jsme postřehli rys objevující se často v běžné komunikaci. Jedná se o užití příslovčí se záporným významem ve spojení s přídavným jménem pozitivního významu. Expresivní slova s intenzifikační funkcí se neustále aktualizují, aby vyhověla komunikačním záměrům uživatelů snažících se zvýšit jejich účinek. R. Blatná tato slova rozděluje do dvou skupin: a) lexikální jednotky odkazující k nepříjemným psychickým stavům – *psychické* b) lexikální jednotky vztahující se k umírání, smrti, pohřbívání apod. – *mortuální*. Do první skupiny zařazuje právě intenzifikační příslovce jako *strašně, hrozně, šíleně*.⁸⁹ Blatná dále ve studii poukazuje na to, že nadužívání těchto slov vede k *sémantické inflaci*, a tato slova podle ní zobrazují celý obraz současné uspěchané doby.⁹⁰

Dewii typ takového intenzifikačního příslovce užila v článku **Srovnání rostlinných jogurtů a dezertů** – *Strašně mi připomínal zakysanou smetanu, kterou jsem v dávných dobách milovala!*

3.4 Syntaktická rovina

Autorka Dewii příspěvky píše buď v 1. os. č.j. (nebo 1. os. č.mn.) v textech, jež mají přímou vazbu na její osobu, popisuje v nich vlastní zážitky nebo vyjadřuje osobní postoj: *Já sama jsem si vyzkoušela dumpster v Plzni. (Dumpster diving); Na restauraci Artemisa jsme narazily náhodou.; Když vezmu v potaz všechny faktory, nemůžu jinak než udělit restauraci Vega 4 lístečky. (Veganův průvodce: Madrid–restaurace)*. Tyto příspěvky jsou vždy osobnější a užití 1. os. č.j. je tedy na místě.

⁸⁷ PRAVDOVÁ, Markéta, SVOBODOVÁ, Ivana (ed.). *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014, s. 464.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ BLATNÁ, Renata, Česká morbidní slovní zásoba ve vztahu k expresivitě. *Naše řeč* [online]. 1994, 77(4), 160–168. Dostupné z:

http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7195&fbclid=IwAR0498wF2V3sJnCeyX82l54BjsmS3BVNLqIrkpoLl2a9C5Eq-GW5Vp_YlsU.

⁹⁰ Tamtéž.

Naopak články, v nichž se pisatelka snaží objasnit nějaký společenský jev, tudíž se snaží objektivní pohled a převažuje 3. os. č.j. – *Dumpster nepraktikují z důvodu chudoby, nýbrž z politického a ekologického přesvědčení. (Dumpster diving); Mimo to pickles obsahují probiotika neboli bakterie mléčného kvašení. (Pickles)*. Odlišují se také receptové příspěvky, v nich je důsledně užíváno 1. os. č.j. přít. čas – *Na lžici oleje orestujeme nakrájený pórek. (Kokosové kari); Cukety omyjeme a s pomocí spiralizéru z nich vytvoříme špagety. (Cuketové špagety se sýrovou tofu omáčkou)*.

Většina příspěvků je psána v oznamovacím způsobu přítomného času. Rozkazovací způsob jsme zaznamenali ve větách, v nichž je snaha o vyjádření emocí nebo touha zapůsobit na čtenáře – *Minimálně obohatíte svůj jídelníček, jelikož budete muset lepkové potraviny vyměnit za jiné! (Bez lepku); A klidně bych dala víc! (Veganův průvodce: Madrid–restaurace); Tyto muffinky jsou toho jasným důkazem! (Dýňové muffinky s čokoládou)*;

Zajímavé je užití *podmiňovacího způsobu*, autorka jej užívá, podle našeho mínění, jako *persvazivní prostředek* a snaží se o morální apel na čtenáře. *Kdyby se nám podařilo snížit potravinový odpad o jednu polovinu, mělo by to na redukci skleníkových plynů(...)* (**Dumpster Diving**)

U syntaktických členů nás zaujalo časté užití neurčitého slovesného tvaru *infinitivu* v pozici *předmětu*. Jedná se o případy, kdy je ve větě konstrukce, jejíž jádro je tvořeno infinitivem a došlo tak k nahrazení (*nominalizaci*) přísudkového výrazu ve *vedlejší větě předmětné*.⁹¹ Konkrétně to dokládáme na těchto citacích: *Po upečení necháme cheesecake zcela vychladnout (...)* (**Bezlepkový dýňový cheesecake**); *Na karamel rovnoměrně nasypeme arašídý a dáme znova zamrazit (...)*. (**Domácí „raw“ snickers**); *Přidáme červenou kari pastu a necháme jí provonět. (Hrachové kari); Ideální je kvašenou zeleninu tepelně neupravovat a jíst malé množství každý den. (Pickles)*.

V naší analýze jsme si povšimli několika zvláštností ve větné stavbě, z nichž nejvíce dominuje *elipsa*. *O pár měsíců později jsem se dostala k přípravě své vlastní a stala se z toho láska! (Acai bowl); Ne tolik jako vanilkový, to je bomba, ale dobrý byl. (Srovnání*

⁹¹ . KARLÍK, Petr. Věta. In: GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 281.

rostlinných jogurtů a dezertů). V obou případech se jedná o *elipsu situační*, došlo k vynechání části sdělení, které je čtenáři zřejmé z kontextu.⁹²

Mezi zvláštnosti ve větné vazbě řadíme užití *citoslovcí* ve větě. Tvoří buď sama o sobě *citoslovečné výpovědi* (někdy spojené s výpověďmi dalšími), nebo ve větě mohou působit pro vyjádření *expresivity*. Někdy také fungují jako *kontaktní prostředek*.⁹³ Usuzujeme, že v příkladech (...) *kousky vanilkových lusků, mňam!*; (...) *přišlo mi, jak kdyby byl z hořké čokolády, mňam!* (**Srovnání rostlinných jogurtů a dezertů**) citoslovce figurují jako *modifikátory expresivity*.

K této problematice bychom ještě rádi připojili spíše stylistickou chybu, tou je velice časté užití *vztažného zájmena co* namísto jiných a vhodnějších druhů zájmen. Uvádíme několik případů takového užití: *Není tomu tak dávno, co se do bezlepkové diety pouštěli (...)*. V tomto případě bychom zvolili spíše příslovce *kdy*, stejně jako v tomto souvětí: (...) *vám však poradila zaměřit se na dary, co nám nabízí sama příroda*.

Oproti *morfologické rovině* jsme v té *syntaktické* našli mnohem více pochybení vůči spisovné normě, častým pochybením je interpunkce. Nejčastěji se jedná o interpunkčně neoddělené *vložené vedlejší věty*. Doložit to můžeme v příspěvku **Bez lepku**, v němž se tato chyba vyskytla hned několikrát. *To, že lepi i střeva už je drahým vědcům i pekařům šumák.*; (...) *jaké to největší zlo, kterému je třeba vyhybat se obloukem jinak je váš osud zpečetěn, ale zároveň se snažím (...)*; *Výrobci myslí i na celiaky a tak lze i v obyčejných supermarketech (...)* – v tomto případě se jedná o absenci interpunkčního znaménka před *spojkou a*, jelikož se nejedná o *slučovací poměr*.

U použití interpunkčních znamének nás také zaujalo použití *pomlčky* v některých větách. Ta bývá obvykle použita pro oddělení částí projevu, vyjádření rozsahu, přestávky v řeči apod. *Pomlčka* může také nahradit ve větě čárku, mohou se však objevit i obě znaménka vedle sebe, pokud by mělo dojít ke zkreslení významu.⁹⁴ *Vybírání popelnic si většina lidí spojí s bezdomovci – jídlem z kontejnerů se však neživí jen oni, ale i tzv. dumpster divers (...); Takovýto způsob hospodářství má mimo jiné i negativní dopad na životní prostředí – vyprodukuje až třetinu všech skleníkových plynů. (Dumbster divers)*

⁹² ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000, s. 279.

⁹³ Tamtéž, s. 280.

⁹⁴ PRAVDOVÁ, Markéta, SVOBODOVÁ, Ivana (ed.). *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014, s. 135–136.

3.5 Shrnutí

Blog Karolíny Rathausové se zaměřuje na veganství a vytváření receptů v tomto duchu. Sama pisatelka se aktivně pohybuje v tomto prostředí a má i odborné znalosti z oblasti výživy. Usuzujeme však, že zaměření a obsah stránek je vhodný i pro osoby, které se pouze snaží změnit nebo obohatit svůj jídelníček. V tomto ohledu si myslíme, že tomu může napomoci i poměrně neutrální styl autorčina vyjadřování.

Ve všech analyzovaných článcích jsme si povšimli autorčiny snahy o přesné a spisovné vyjadřování, jen málokdy vybočuje ze spisovné normy. V morfologické rovině jsme našli několik gramatických chyb zejména v zájmenech, podle našeho mínění ale ne ve zvýšeném množství. Vyšší míru chybovosti jsme odhalili v užívání interpunkce, na což upozorňujeme v příkladech v kapitole *Syntaktická rovina*. Jako stylistický prohrěšek hodnotíme špatné užívání uvozovek v textu, které autorka nepíše v podobě užívané v českém jazyce, v horním a dolním indexu. V lexikální rovině nás u autorky překvapilo množství termínů, nikdy však nezpůsobily neporozumění, naopak velice dobře objasňovaly předkládanou problematiku a hodnotíme je velice kladně.⁹⁵ Oproti našemu očekávání se autorka vyhýbá nadměrnému užívání anglicismů v pasážích, kde je jejich užití nadbytečné. Troufáme si tvrdit, že ačkoliv to neodpovídá současnému internetovému trendu, rozhodně to zvyšuje úroveň vyjadřování, potažmo celého blogu.

⁹⁵ Některé lexikální jevy jsou zmíněny již v předchozích kapitolách, větší prostor budou mít lexikální jednotky v samostatné kapitole.

4 Blog Tereza's diary

Druhým analyzovaným blogem je blog *Tereza's diary*,⁹⁶ jehož autorkou je Tereza Šlancarová (*1998). Tereza Šlancarová studuje Fakultu humanitních studií na Univerzitě Karlově v Praze, kde zároveň i žije. Blogování se věnuje tři roky a v současné době vlastní placenou webovou doménu. Stejně jako v předchozím případě se jedná o veganku, s čímž koresponduje i obsahová stránka. Už od samého vzniku se web zaměřuje na zdravé stravování, cvičení a také články o motivaci a pozitivním způsobu myšlení, teprve později začalo převažovat téma veganství. Tereza Šlancarová také točí videa na *YouTube*⁹⁷ a aktivní je taky na svém instagramovém účtu *@terezas_diary*.⁹⁸ V souvislosti s veganstvím vytvořila také vlastní e-book s recepty, který je možné zakoupit přes její stránky a také několik kusů oblečení s nápisy podle vlastního návrhu. Kromě zdravého stravování je její velikou vášní jóga.

4.1 Formální podoba příspěvků

Grafické pojetí webu je celé laděné do černobílé, úprava působí velice minimalisticky a přehledně, nenalezneme zde výraznější ornamentální prvky nebo agresivní barvy. Pro snadnou orientaci v příspěvcích slouží boční menu s dílčími sekcemi (*Philosophy, Fitness, Recipes, Beauty, Tuesday Talks, Veganism...*), zároveň na úvodní straně se nacházejí přímo odkazy na nejnovější články pod nadpisem *What's new* (vždy tvořeno malou fotkou a názvem článku). Oproti předchozímu blogu jsme zaznamenali vyšší četnost příspěvků, Tereza Šlancarová obvykle zveřejňuje 1–2 články za týden, a kromě toho je i velice aktivní na sociálních sítích.

Samotné příspěvky vždy začínají nadpisem, který je až na výjimky tvořen *verzálkami* a téměř ve všech případech je napsaný v angličtině bez českého překladu, což hodnotíme jako negativní jev, jelikož anglicky nehovořící čtenáře to může odradit. Na druhou stranu je nutno podotknout, že většina článků je psána dvojjazyčně. Jako velice působivé hodnotíme autorské a profesionálně působící fotky.

⁹⁶ *Tereza's diary* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <http://www.terezasdiary.com/>.

⁹⁷ *Tereza's diary* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UC0WObr3nrJCZy-AIQXaPJGA>.

⁹⁸ *@terezas_diary* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: https://www.instagram.com/terezas_diary/.

Všechny články bez výjimky jsou tvořeny obsáhlým úvod, v němž nalezneme krátké vyprávění nebo zamyšlení, obvykle jsou do něj zahrnuty i otázky směřující ke čtenářům nebo jiné kontaktní prostředky. *O Vánocích se říká, že to jsou svátky klidu a pohody. No nevím, jak vy(...)* (Banana split). Oproti předchozímu blogu je to opravdu veliký rozdíl, troufáme si tvrdit, že tento rozdíl je daný nejen povahovými rysy, ale roli zde může hrát i věk a cílová skupina, pro niž jsou texty určeny. Tyto velmi osobní pasáže v podstatě tvoří hlavní jádro všech příspěvků a mohou vyvolat dojem, že samotné téma článku je až druhořadé. Dle našeho mínění je i jejich vypovídací hodnota nižší, zejména proto, že mnohem více než u Dewii vycházejí jen z vlastních zkušeností a méně z odborných zdrojů (nebo na ně není odkazováno), poznat je to především ve slovní zásobě, v níž je menší zastoupení *odborných termínů*. Z grafických prvků je v textech užito tučného písma pro zvýraznění některých slov, barevného odlišení a také uvozovek, v některých případech jsme zaznamenali jejich nesprávné užití u přímé řeči, která nebývá ničím uvozena – *Přestaň říkat "připravím si ho, až budu mít více peněz", jelikož tenhle recept (...)* (**Tacos**). Poměrně výrazným rysem v členění textu pomocí interpunkce je využití *výpustky* (*apoziopeze*) značící odmlčení a nedopovězení. Ve spoustě případech její využití v článcích Terezy Šlancarové hodnotíme až negativně, protože dochází zbytečně k rozdělování textu, což může bránit porozumění a plynulému čtení. Povšimli jsme si, že je užívá v některých případech i místo pomlčky nebo čárky pro oddělení větných členů: *Zeleninu, avokádo, nori řasu...veganské sushi mám moc ráda, ale (...)* (**Sushi bowl**).

4.2 Stylistická charakteristika textů

Stylisticky příspěvky Terezy Šlancarové shledáváme jako kombinaci *prostěsdělovacího* a *publicistického stylu*, přičemž prvků *prostěsdělovacích* zde nalezneme mnohem více než u předchozího blogu.⁹⁹ Bezesporu jako nejvýraznější v tomto směru hodnotíme neustálou potřebu sdělování niterných poznatků čtenářům: *Není to ovšem budoucnost, které se bojím – to strach opakování minulosti (...)* (**Homade cashew yoghurt**). Autorka s nimi místy vede i jakýsi „dialog“ (uvádíme příklad z článku **Poppy seed cake**: *Chtěli byste čelit neopakovatelné slasti? Tak se svého přání nevzdávejte a vyzkoušejte tenhle recept!*) a dává jim také různé rady a doporučení: *Vždyť přeci není nic horšího, než ohlédnout se zpět a litovat léta, která jsi promarnil (...)*. Bloggerka také velice často na

⁹⁹ O jednotlivých stylech jsme již psali, viz kapitola 2.2 *Stylistická charakteristika textů*.

konci textu čtenáře nějakým způsobem oslovuje a vybízí ke kontaktu: *Doufám, že se vám líbil a že vám třeba pomůže – budu moc držet palce!* (**Vegan family**).

Ačkoliv převažuje snaha o spisovné vyjadřování, všimli jsme si častého segmentování textu pomocí *výpustek*, tento jev se objevuje zřejmě ve všech zkoumaných příspěvcích – *Až bude víkend, až bude léto, až budu v důchodu...* (**Peanut butter chocolate pretzlepje**)¹⁰⁰; *Já vím, že vypadám na 12, ale...ve skutečnosti mi bude (...)* (**Tacos**)

Dalšími slohovými stylem, jehož rysy jsme v textech našli, je *publicistický styl*, ale více než ve volbě jazykových prostředků se to projevuje výběrem některých témat se širším společenským rámcem (**Vegan Family**) a použitím slohového útvaru *recenze*. V nich se odrážejí hodnotící postoje autorky – *Proteinové tyčinky jsem si úplně zamilovala (...); (...)* *a jejich složení i výživové hodnoty jsou opravdu perfektní.* (**Review vegan protein bars**). I u recenzí se ovšem Tereza Šlancarová dostává od recenze spíše k *úvaze* a *vyprávění*. Naopak oproti blogerce Dewii se víceméně zdržuje *výkladového postupu* nebo se v jejím psaní objevuje opravdu minimálně. Podle našeho mínění důvody pro tento způsob psaní tkví v *subjektivních i objektivních faktorech*, řadili bychom sem věk pisatelky i cílovou skupinu čtenářů, která je buď stejně stará jako ona, nebo i výrazně mladší.

Při posuzování *koherence a koheze* musíme konstatovat, že jednotlivé články sice mají stanovené téma, ale rozhodně se ho v plném rozsahu nadržují, ačkoliv připouštíme, že všechny jeho komponenty spolu nějakým způsobem kooperují a dohromady vytvářejí plnohodnotný a celkem čtivý text. Ke *kohezi textu* máme ovšem výhrady, ačkoliv jsou příspěvky členěny do odstavců, v některých případech nám její členění připadají nelogická a dochází ke zbytečnému tříštění textu (např. po odstavci následuje věta v samostatném odstavci, jež by ale klidně mohla patřit k předchozímu)..

„I já bych chtěla být vaší motivací, co vám dodá sílu to nevzdat – a právě proto jsem si pro vás připravila recept na tenhle Makovec. Nemyslím to ale tak, abyste byli schopní čelit tučnému a nezdravému makovci.

Myslím to tak, že makovec uděláme zdravý, avšak úplně stejně neodolatelný!“

¹⁰⁰ V tomto případě se navíc jedná i o *parcelaci*..

(Poppy seed cake)

„Němňě, já jsem se teď dostala do situace, kdy naopak cítím, že mi počítání kalorií a maker k dosažení mého cíle pomůže – rostlinná strava je totiž energeticky chudší, a proto chci mít jistotu, že jím dostatečně.“

Takže ano, oficiálně jsem začala s počítáním!

A upřímně mě to neuvěřitelně baví!“

(článek **Kalorie**)

4.3 Morfologická rovina

Pokud se zaměříme na analýzu slovních druhů, podstatná jména jsou převážně *obecná*, často pochopitelně pro označování potravin (*dezert, avokádo, semínka, banán*), dále mají své zastoupení i *jména vlastní* pro označování názvů potravin jako *Sriracha (Tacos)*¹⁰¹ a názvy konkrétních výrobků, – *Veganz kakao a vanilka, Maxsport konopný protein kex (Review vegan protein bars)* a názvy svátků v roce (*Vánoce, Nový rok*) a také *podstatná jména látková*. V žádném z článků jsme nenalezli pochybení v užití koncovek u podstatných jmen, myslíme tím zejména fakt, že autorka se vyhýbá užití unifikovaných koncovek typických pro obecnou češtinu, **-ma, -mi** v 7.pádě č. mn.¹⁰² Ačkoliv se většina projevů drží spisovné normy, narazili jsme chybu ve skloňování slova *quinoa*.

kvinoa, quinoa [kvi-], -oy ž <indián> jednoletá jihoamer., bylina s jedlými moučnatými semeny (...), srov. NASCS 465;

Místo klasické rýže jsem ještě navíc použila svojí oblíbenou quinoa, přičemž (...); Uvařenou quinoa přemístíme do mísy a přidáme opečené tofu (...) (**Sushi bowl**).

¹⁰¹ Pálivá chilli omáčka.

¹⁰² K tomuto tématu viz kapitola 2.3 *Morfologická rovina*.

Pisatelka toto slovo v akuzativu vždy užívá s koncovkou *-a*, ačkoliv podle spisovné normy by správné zakončení mělo být *-u* (*uvařenou quinou*).

Dále jsme narazili na pravopisné pochybení ve slově *makovec*, nebo spíše na jednotnost v jeho použití. V článku **Poppy seed cake** je slovo jednou psáno s velkým i malým písmenem. Vzhledem k tomu, že se nejedná o vlastní název potraviny (ani autorčin vlastní, recept je pojmenován v angličtině), hodnotíme to jako pravopisnou chybu. *A právě proto jsem si pro vás připravila recept na tenhle Makovec.*

makovec, -vce m moučník z těsta s mákem, srov. SSČ 171;

U přídavných jmen jsme se opět setkali s výrazy v angličtině, jež bychom podle kontextu zařadili k nesklonným adjektivům.¹⁰³ Jedním z nich je slovo *energy – (...) kvůli výživovým hodnotám spíš na pomezí mezi proteinovou a energy tyčinkou. (Vegan protein bars)*

energy [ˈenədʒɪ] energie, síla (tělesná), srov. AČČAS 216;

Obdobné je tomu i u slova *raw – 2 polévkové lžíce kakaového prášku (Basic oatmeal with banana and frozen berries)* a u slova *bio – Jsou v bio kvalitě a jejich složení i výživové hodnoty jsou opravdu perfektní. (Review vegan protein bars).*

bio- <ř> vyrobený s použitím přírodních, organických látek (nikoli umělých, chemických), srov. NASCS 109;¹⁰⁴

V případě adjektiv jsme si nepovšimli výraznějších prohřešků oproti spisovné normě, ale z chyb bychom zmínili chybný tvar *účelového adjektiva: (...) vyložené pečícím papírem a dáme na 30 min ztuhnout do mrazáku. (Peanut butter chocolate pretzelpie)*. Tato adjektiva vyjadřují vlastnost neživých předmětů a jejich určení pro nějakou činnost, vytváříme je především pomocí *příponových formantů –c(í), -ac(í), -ic(í)*. Od *dějových adjektiv* se často odlišují jen kvantitou.¹⁰⁵

Oproti předchozímu blogu jsme našli i přídavné slovo utvořené od substantiva *vegan*¹⁰⁶ – *veganský*, proto ho zde uvádíme v konkrétních případech. – (...) a dokonce se

¹⁰³ Viz kapitola 2.3 *Morfologická rovina*.

¹⁰⁴ Slovník uvádí i další významy, my jsme zde uvedli pouze ten, který se vztahuje k potravinám.

¹⁰⁵ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000, s. 131.

¹⁰⁶ Slovem a jeho významem jsme se již zabývali v kapitole 2.3 *Morfologická rovina*.

mnou chodí do veganských bister.; (...) a přitom výborná veganská jídla jsou! (Vegan family).

Dále jsme se ve své analýze zaměřili na *zájmena*, především nás zajímalo jejich skloňování v textu. Překvapilo nás, že autorka nechybuje ve skloňování *osobního rodového zájmena* ona (častá chyba *ji/jí*). Chybu jsme ovšem našli u *přivlastňovacího zájmena* svůj – *nedám dopustit na svoji milovanou zeleninu (Kalorie)*, správným by byl tvar *svoji*, zájmeno se vztahuje k substantivu ve 4.p.č.j.¹⁰⁷ Problém vyvstal i u zájmena *já* – *Mě osobně ale chia vajíčko vyhovuje spíš ve sladkých receptech (...)* (**Egg substitutes**). I v tomto případě šlo o špatně zvolený pád, ve 3.p.č.j. by zájmeno mělo mít tvar *mně/mne*.¹⁰⁸

K zájmenům dodejme ještě jeden stylistický poznatek, ve větě (...) *vždyť jediný způsob, jak toho dosáhnout, je neříkat nic, nedělat nic a nebýt nic (Basic oatmeal with banana frozen berries)* bychom za vhodnější považovali napsat „a nebýt *ničím/nikým*“, jelikož zájmeno odkazuje k osobě, nikoli k věci. Za povšimnutí stojí i až nadbytečné užívání *ukazovacích zájmen*: *Před maturitou jsme ale psali takové ty testy s otázkami (...)* (**Whole wheat pancakes**); *Hlavně za tím vidím ty etické důvody (...)* (**Vegan family**). Zájmeno *ty* v těchto případech sledujeme jako projev mluvenosti v textu. Není bez zajímavosti ani to, že právě osobní zájmeno *ty* bylo v jednom článku psáno s velkým počátečním písmenem (**Basic oatmeal with banana and frozen berries**) – *To, co o Tobě říká někdo jiný nejsi Ty, ale on.; (...) je jen uvnitř Tebe – a věř mi, že když nemáš nepřítele uvnitř, žádný Tě venku nemůže ohrozit*. Troufáme si tvrdit, že tímto zápisem se pisatelka snažila adresně přímo zacílit jednotlivě na každého čtenáře zvlášť.

V předchozí analýze jsme Dewii vyčetli nesprávný zápis procentuálních hodnot a ani Teraza Šlancarová nerozlišuje grafický zápis vyjádření *procent* a *procentní* – *Složení: sušené datle, arašidy 35%, rýžový protein 15%, mořská sůl (Review vegan protein bars)*.

Překvapilo nás, že při psaní sloves a jejich časování se autorka drží spisovné normy a dodržuje spisovné koncovky. V textech se však objevují v 1.os.č.j. čas přít. koncovky

¹⁰⁷ Přehled skloňování zájmen viz: ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000, s. 215.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 209.

z hovorové češtiny. – *Miluju arašídý i arašídové máslo, ale tahle příchut' si mě moc nezískala. (Review vegan protein bars); (...) ale za to¹⁰⁹ studuju vysokou, která mě zajímá, píšu blog, který zbožňuju a našla jsem si práci, která mě baví. (Whole wheat pancakes).*

V závěru naší analýzy morfologické roviny textů Terezy Šlancarové bychom upozornili ještě na jeden jev. Autorka ve většině článků využívá grafický znak ampersand &¹¹⁰, a to v případech, v nichž by postačilo použití obyčejné české spojky *a* (*i*). Nepřijde nám to v česky psaném článku vhodné a považujeme to i za čtenářsky diskomfortní. Svá tvrzení dokládáme následujícími ukázkami: *Na pánev nalijeme trochu vody a osmahneme špenát & hrášek (Tacos); (...) javorový sirup & arašídové máslo a vše společně smícháme. (Sushi bowl); (...) a naopak málo sacharidů & tuků; (...) a začneme počítánám kalorií & maker! (Kalorie);*

4.4 Syntaktická rovina

Užití slovesných osob není v příspěvcích jednotné a jejich užití se liší v jednotlivých příspěvcích. Jako dobrá případová studie nám může posloužit článek **Basic oatmeal with banana and frozen berries** – *Už od dětství mě každý hodnotil nebo komentoval a pěkně dlouho jsem se tím trápila. (1.os.č.j.); (...) a věř mi, že když nemáš nepřítele uvnitř – (2.os.č.j.); Spokojenost není destinace nebo nějaká věc. (3.os.č.j.).* Povšimli jsme si, že 2. os.č.j. je užitá zejména v pasážích, v nichž je snaha působit přímo na čtenáře (obdobně jako při použití zájmena *Ty*) – *Tak a teď se schválně zastav. Zamysli se. Jak často žiješ v budoucnosti? (Peanut butter chocolate pretzelpie).* V těchto částech také užívá *rozkazovací způsob*. Tyto formy hodnotíme jako *persvazivní prostředky* se snahou ovlivnit čtenáře a získat ho na svoji stranu – *Nekaž si svá školní léta přáním, ať už pracuješ. Nekaž si svůj single život přáním, ať konečně najdeš lásku. (Peanut butter chocolate pretzelpie).*¹¹¹ Obdobně tomu je i v jiném případě ale v 1. os.mn.č. – *(...) dokud se my sami nerozhodneme jimi být. Dokud se nerozhodneme žít podle svých vlastních pravidel. (Basic oatmeal with banana and frozen berries).* Při popisování pracovního postupu u receptů se autorka drží 1.os. mn. č. (vyjma doprovodných pasáží,

¹⁰⁹ Povšimněme si i chybného zápisu sprežky, autorka namísto slova *zato* použila předložku a zájmeno.

¹¹⁰ V angličtině zastupující spojku *and*, ale i tam spíše v případech názvů a nadpisů.

¹¹¹ Povšimněme si také užití částice *ať* typické pro zvolací věty.

které s receptem příliš nesouvisí) – *Čerstvý banán rozkrojíme na polovinu a navrch dáme zmrzlinu.; Všechny ingredience dáme do mixéru. (Banana split)*. Najdeme i množství zvolacích vět, jež vyjadřují expresivitu sdělení (povětšinou kladnou) a mají i upoutat pozornost čtenářů, ze zkoumaných textů uved'me: *Poté můžeme podávat! (Peanut butter chocolate pretzelpie)*; *Myslím to tak, že makovec uděláme zdravý, avšak úplně stejně neodolatelný!*; (...) *jinou speciální událost – připrav si dort rovnou teď! (Poppy seed cake)*; (...) *a já se na vás budu těšit! (Kalorie)*

V člancích se setkáváme i s množstvím *řečnických otázek* – *Chtěli byste čelit neopakovatelné slasti? (Poppy seed cake)*; *Že by ještě chtěly nějaký křupavý zdroj zdravých tuků? (Creemy pumpkin spaghetti)*

V písemných projevech Terezy Šlancarové najdeme zvláštnosti ve větné stavbě, mezi něž řadíme i použití *prarazitických slov*– *No jen tenhle recept vyzkoušejte sami! (Banana split)*; *No jen si to představte... (Sushi bowl)*. Nejvýraznějším prvkem v této zkoumané rovině se nám však jeví neustálé užívání *výpustky* v textech. Nenalezli jsme snad žádný příspěvek, v němž by tomu tak nebylo. Usuzujeme, že ve většině případech se jedná o jeden ze znaků odkazujících k mluvenému projevu, v němž některá sdělená nemusí být vůbec dokončena a vyprávění nemá pevnou strukturu a spíše je řetěžením asociací. Výpověď bývá přerývaná, některé větné členy vypuštěny, jiné dodatečně připojeny V psaném textu jsou takové projevy nenáležitě, v hovoru běžné a nenarušují tok informací.¹¹² *Já vím, že vypadám na 12, ale...ve skutečnosti (...)* (**Tacos**); *Znáte to...přes den (...)* (**Sushi bowl**); *No...bohatého manžela jsem si sice nenašla (...)* (**Whole wheat pancakes**). Ve vyznačených větách se nejedná o vyloženě chybné užití interpunkce, považujeme takováto sdělení spíše za zbytečně přerušovaná. Mnohem vhodnější výpustky však ve zkoumaném jazykovém materiálu objevíme také – *lívance, koláče, dorty...* (**Egg substitutes**); (...) *obepisujete své blízké a pak najednou...je všechno rozbalené. (Banana split)*

V použití interpunkčních znamének jsme neidentifikovali větší míru pochybení, ale jak jsme psali výše, v některých případech by bylo vhodnější užít pro členění čárku namísto výpustky. Podobně je tomu i u použití *pomlčky*. (...) *nějaký čas vyzkoušet – hlavně ale myslete na to, že (...)* (**Kalorie**); *Ale nebojte – jak řekla (...)* (**Banana split**). Naopak třeba v souvětí *Proto nečekej na svoje narozeniny, výročí nebo nějakou jinou speciální událost*

¹¹² ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 140–141.

– *připrav si dort rovnou ted!* (**Poppy seed cake**) hodnotíme použití pomlčky jako vhodné, jelikož zdůrazňuje jádro výpovědi. V souvětí *Křupavá pizza, šťavnatý burger, krémové těstoviny nebo sladoučkový dezert – veganství není jen o zelenině.* (**Vegan family**) bychom jako správné shledali jak použití čárky, tak i pomlčky.

Sklon k užívání mluvenostních prvků v textech jsme analyzovali i v použití spojky *že* (v těchto případech se však jedná spíše o částici): *Že každý z nás má něco, v čem vyniká – a tyhle lívance jsou toho důkazem.* (**Whole wheat pancakes**)

4.5 Shrnutí

Analyzovaný *blog Tereza's Diary* se zaměřuje na veganství a zdravou výživu, zároveň se autorka snaží i o „filosofický“ pohled na život a svým čtenářům zprostředkovat rady a ukázat směr, jak vnímat svůj život a svět okolo pozitivně. Usuzujeme, že stránky jsou vhodnější spíše pro mladší čtenáře.

Kladně hodnotíme grafickou úpravu a množství doprovodných fotografií, jimiž jsou články doplněny. Také frekvence přidávání nových příspěvků je vyšší než u předchozího blogu, což nedočkaví čtenáři jistě ocení. Naopak bychom vytkli neustálé psaní nadpisů v angličtině a jejich mnohoslovnost. Nás samotné to velice odrazuje, zvláště vzhledem k tomu, že pod anglickým titulkem následuje český text. Většina příspěvků je sice publikována dvojjazyčně, ale není tomu tak vždy a trůfáme si tvrdit, že by nadpisy buď měly být tedy dvojjazyčné, nebo alespoň kratší.

Z hlediska gramatické správnosti nevykazují články extrémní chybovost, která by recipientům bránila v pochopení, ale nedostatky jsme odhalili v morfologické rovině zejména u zájmen. Věc, jež ovšem hodnotíme negativně, je syntakticko-stylistická rovina, autorčiny věty jsou místy rozvleklé, narušované nadměrným užíváním *výpustky* (kapitola *Syntaktická rovina*) a text nepůsobí celistvě. Také jsme shledali, že Tereza Šlancarová výrazně odbočuje od témat, jež předesílá titlek. Stále do textů zapojuje svoje osobní historky, úvahy a poznámky, ovšem nejen v pasážích, kde bychom to očekávali (*úvod článku, závěr*), ale i v hlavní stati. Celkově pak texty vyznívají více jako proud mluvené řeči a směřují tak výrazně k *prostěsdělovacímu stylu*.

V *lexikální rovině* nás překvapilo, že ačkoliv autorka v titulcích preferuje angličtinu, v článcích už se pak příliš nevyskytuje. Oproti blogu Dewii jsme si povšimli výraznějšího užití *hovorových slov* a také prostředků *aktualizace textu*.

5 Cukrfree blog

Za autorským počinem *Cukrfree*¹¹³ stojí Jana Černá (*1989) žijící v Praze. Specifikem odlišujícím její blog od mnohých jiných je, že všechny předkládané recepty jsou zcela *sugarfree*, neobsahují tedy vůbec žádný přidaný cukr. Samotná Jana Černá tento styl stravování prosazuje i ve svém životě a sama o sobě hovoří jako o někom, kdo je „cukrfree“. K tomuto způsobu života se dostala před šesti lety během pobytu v Austrálii. Sama také uvádí, že zbavit se závislosti na cukru pro ni znamenalo i cestu z poruchy příjmu potravy.

Vedle food blogu je také autorkou dvou kuchařek s *cukrfree recepty*, provozovatelkou e-shopu (kromě svých kuchařek nabízí i produkty značek, s nimiž spolupracuje) a lektorkou programů objasňujících základy a zásady *sugarfree* stravování. Kromě svých stránek přidává příspěvky i na svůj instagramový účet¹¹⁴, na němž spojuje profesní a osobní život.

5.1 Formální podoba příspěvků

Platforma Cukrfre.cz své čtenáře hned při vstupu uvítá velikým logem s květinami a názvem blogu, pod nímž se nachází hlavní menu odkazující na dílčí sekce (*Recepty, Blog, O mně, Shop, Kurzy v Praze a Online program*). Hned pod ním je pak fotka odkazující na poslední článek a pro snadnou orientaci v novinkách slouží miniatury úvodních fotek příspěvků. V oddílu *Recepty* se pak navíc snadno dají dohledat jídla podle typu, *hlavní jídla, dezerty apod.* Zaznamenali jsme, že četnost přispívání je zhruba 2x do měsíce, avšak Jana Černá aktivně přidává informace i na sociální síť *Instagram*.

Jednotlivé příspěvky se obsahově zaměřují téměř výhradně na recepty a informace o potravinách. Každý publikovaný text má jednoznačný nadpis (**Velikonoční beránek**) v češtině (**Jablečný narozeninový dort**), jedinou výjimku tvoří exotická jídla nebo pokrmy, jejichž název se běžně do češtiny nepřekládá (**Buddha Bowl**). Češtiny se autorka přidržuje i v obsahu a neinklinuje ke zbytečnému používání anglicismů. Prakticky samozřejmostí na takovéto platformě je i doplnění textu o fotografie, v tomto případě se

¹¹³ *Cukrfree* [online]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <https://cukrfree.cz>.

¹¹⁴ @cukr.free [online]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: www.instagram.com/cukrfree.cz/.

někdy jedná i o záběry profesionálů, s nimiž Jana Černá spolupracuje při tvorbě svých kuchařských knih.

Publikované články mají jednotnou a ustálenou podobu, v úvodu Jana Černá čtenáře do tématu (jedná se skoro výhradně recepty) uvede nějakým osobním postřehem, příběhem nebo úvahou – *Není to tím, že bych polívky neměla ráda, naopak. Polívky miluju už od malička (...)* (**Polévka z pečeného květáku**). Obracejí se i ke čtenářům – *Dovedete si nejspíš představit, jak si Janina – nepřítel cukru a Jarda – nepřítel kostek, rozuměli.* (**Polévka z pečeného květáku**). Tento úsek je buď rozdělen na samostatné odstavce nebo ho člení fotografie. Poté následuje část *Ingrediencie* s výpisem potřebných přísad do jídla a *Postup*.

Z grafických prostředků blogerka využívá pouze tučné písmo, nesetkali jsme se s použitím kurzivy (někdy jsou využity uvozovky) ani barevného písma. Můžeme postřehnout využití grafických symbolů *emotikonů* – <3, 😊.

5.2 Stylistická rovina

Po stránce stylistické převažuje *prostěsdělovací styl*, a to zejména v úvodních pasážích publikovaných komunikátů. Kompoziční struktura je volná, motivy jsou na řazené postupně, ale nelze říci, že by chyběla propracovaná struktura a jednotící myšlenka, články jsou logicky soudržné a dílčí odstavce jsou mezi sebou provázané a sdělení je smysluplné. M. Čechová uvádí, že stavba *prostěsdělovacího stylu* není členěna *vertikálně* a členění vychází z dialogické formy textu.¹¹⁵ V tomto případě si o tom dovolujeme polemizovat, vzhledem k tomu, že se jedná o *komunikát elektronický*, v němž dialogická forma často chybí nebo probíhá nepřímou.

Obsah *blogu Cukrfree* (a mnohých dalších) sice obsahuje sdělení přibližující se běžné mluvě – *Já sama si hruškového koláče dám opravdu jen malý proužek na ochutnání – na mě osobně už jsou zralé hrušky opravdu příliš sladké.* (**Hruškový koláč**); *Jo a taky neustále říkala, že mě vyhodí, to většinou zabírá.* (**Parmazánové kreky**), náznaky určitého dialogu ovšem také zaznamenáme – *Zbyly vám z přípravy paelly nějaké krevety a nevíte, jak je jednoduše a chutně připravit? Tady máte tip!* (**Taco krevety**), adresát je

¹¹⁵ ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 140.

ovšem nepřítomný komunikační situaci, což je standardní při komunikaci na internetu. Recipienti mají ovšem možnost reagovat v komentářích.

Horizontální členění textu je naopak zcela zřejmé, komunikáty mají svoji jasnou strukturu diferenciovanou nadpisem a podnadpisy a úseky spojeny v odstavce.

Stylistickou klasifikaci článků na internetu ovšem považujeme za velice problematickou, jelikož se jedná o specifické případy, v nichž dochází k mísení stylů a postupů. *Prostěsdělovacímu stylu* odpovídá prosté sdělování informací, občasná nespisovnost, ve vyprávění jednoduchá struktura i přítomnost úvahových prvků. Zároveň ovšem nedovolujeme tvrdit, že by sdělení nebyla promyšlená a neuzavřená. Ani s jednoduchostí syntaktické stavby, která má být jedním z konstituujících faktorů tohoto stylu,¹¹⁶ nelze beze zbytku souhlasit – *Pasta na zelené curry se dá sehnat celkem jednoduše, většinou ji seženete i v supermarketu, ale tam často nemá úplně čisté složení a obsahuje navíc cukr. (Chřestová curry polévka).*

Ze stylistických postupů Jana Černá nejvíce využívá *postup popisný*, a to jak *popis prostý*, tak i *postup pracovního postupu*. *Popis prostý* zachycuje fakta v souvislosti s komunikační situací a bývá propojen i s vyprávěcími prvky¹¹⁷ – *Domácí kokosové mléko se od kupovaného kokosové mléka liší ve dvou věcech. Tou první je to, že domácí obsahuje pouze dvě ingredience – kokos a vodu, kdežto kupovaná rostlinná mléka obsahují navíc stabilizátory, emulgátory a někdy i přidaný cukr. (Recept na domácí kokosové mléko) Postup pracovního postupu*, stejně jako tomu bylo u dvou předchozích blogů, je užit pro vysvětlení přípravy jídel – *Květák omyjeme, vložíme do hrnce se slanou vodou a přivedeme k varu. Během vaření kontrolujeme tvrdost květáku, jakmile začne měknout, odstavíme hrnec z plamene, květák přecedíme a nakrájíme na jednotlivé růžičky. (Květákové špunty)*. Tento typ popisu by měl obsahovat explicitní vyjádření, být úplný a přesný a objektivní, často je určen pro nezkušeného příjemce.¹¹⁸

5.3 Foneticko-morfologická rovina

Ačkoliv jsme se u předcházejících dvou rozborů drželi rozdělení práce na *stylistickou*

¹¹⁶ ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 141.

¹¹⁷ Tamtéž, s.69.

¹¹⁸ KRČMOVÁ, Marie. Slohový postup. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-01]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SLOHOVÝPOSTUP>.

rovinu, morfologickou rovinu atd., rozhodli jsme se u platformy *Cukrfree* pro analýzu foneticko-morfologickou, jelikož zkoumané komunikáty výrazněji přesahují do oblasti hláskosloví než tomu bylo u blogů *Dewii* a *Tereza's Diary*, tomuto záměru je proto přizpůsobeno i grafické ztvárnění.

Prvním jev, který zde uvedeme, se týká zvláštního zápisu některých nadpisů článků/názevů receptů, což má vliv na tvar užitých slov. Jedná o využití *transkripčního přepisu* výslovnosti cizích slov — *Fokáča* (**Fokáča**) a *Cold Brů* (**Cold brů**).

Focaccia <it> pečivo z pizzového těsta, srov. italsko-český slovník Lingea [online] → *fokáča*.

Proto, když jsem přišla s nápadem, že vyrobím něco jako low carb fokáču (...) (Fokáča).

Brew [bru:] vařený nápoj, čaj, káva, srov. AČČAS 82; známé ve spojení *cold brew*¹¹⁹ → *cold brů*.

Zajímavé je, že u tohoto spojení se autorka v samotném textu drží anglické podoby slova — *Spousta lidí říká, že na výrobu cold brew nemá trpělivost. (Cold brů)*. Usuzujeme, že v obou případech se jedná o prostředek *aktualizace textu*, což je záměrná odchylka od běžné podoby slov v rovině sémantické a také v podobě znaku.¹²⁰

U slov *brů* a *fokáča* se jedná pouze o změnu jejich formální podoby, podle našeho mínění se jedná o jazykovou hru mající zaujmout potenciální čtenáře. Podobně je tomu i v článku **Vejce do skla**, v němž bylo obměněno adjektivum *excelentní* na *EGGcelentní* s využitím anglického výrazu pro *vejce* a jedná se o zajímavou slovní hříčku: (...) *protože jsou vážně EGGcelentní!*

excelovat <lat> vynikat, srov. SSČ 79; odvozené adj. *excelentní*

egg <ang> vejce, srov. AČČAS 198;

Nalezli jsme také jeden případ použití *anglicismu* ve vyskloňované podobě — (...) *byl highlightem našeho týdne náš již druhý Cukrfree kurz. (Fokáča)*

¹¹⁹ Jedná se o nápoj, při jehož výrobě se několik hodin extrahuje káva ve vodě, podává se studený

¹²⁰ KRČMOVÁ, Marie. Aktualizace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-02]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/AKTUALIZACE>.

highlight <ang> zlatý hřeb, hlavní událost, srov. AČČAS 286;

V mnoha příspěvcích se objevuje autorčino, zřejmě zcela záměrné, používání nespisovných variant některých slov, zvláště u slovních druhů *podstatných jmen*, *adjektiv* a *zájmen*. Usuzujeme, že záměrného, protože s pravopisnými chybami se u Jany Čené příliš často nesetkáme. Prvky *obecné češtiny* jsou v rovině *hláskosloví* a *tvarosloví* rozhodujícím znakem pro to, zda se jedná o nespisovný text. Jedná se o tvary odlišující se od *standardu* zachyceného v kodifikačních příručkách. V *hláskosloví* za takto signifikantní považujeme změny některých hlásek v jiné (např. *é/í > ý malý město*)¹²¹

5.3.1 Fonetická rovina

- změna *é > í/ý*

polívka – *A přesně takhle vznikla polívka (...)* (Marocký krém s kozím sýrem)

X **polévka** – tekutý pokrm, srov. SSČ 289;

- změna *í/ý > ej*

rejpat – (...) *protože, co si budeme povídat – chlapi rádi dělaj chytrý a taky rádi rejpou:* (Fokáča)

X **rýpat** – *expr.* jízlivě napadat a kritizovat, srov. SSČ 371;

- krátká výslovnost *-í-* v koncovkách *í > i*

nesnáším – (...) *že dýni nesnáším* (Špagetová dýně)

vymyslim – *A pak vymyslim něco jako tohle.* (Fokáča)

¹²¹ KRČMOVÁ, Marie. Obecná čeština. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-02]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/OBECNACESTINA>.

5.3.2 Morfologická rovina

Podstatná jména

- unifikovaná koncovka -ma v 7. pádu u všech rodů

s kostkama ledu (Cold Brů)

X kostk|a, -y, srov. SSČ 146; vzor *žena* → *s kostkami ledu*

kanadskejma borůvkama (Kokosová kaše

X borůvk|a, -y, srov. SSČ 34; vzor *žena* → *kanadskými borůvkami*

s ořechama nemá přehánět (Nenutella)

X ořech, -u, srov. SSČ 250; vzor *hrad* → *s ořechy*

Přídavná jména

- změna *ý>ej*

je dobrej (Fokáča)

X dobrý příd.jm., srov. SSČ 62; příd.jm. podle vzoru *mladý* → *je dobrý*

vanilkovej lusk (Cold Brů)

X vanilkový příd. jm., srov. SSČ 483; příd. jm. podle vzoru *mladý* → *vanilkový lusk*

(...) jen nechci bejt zlej. (Špagetová dýně)

X zlý příd.jm., srov. SSČ 571; příd. jm. podle vzoru *mladý* → *nechci být zlý*

- koncovka -ý v plurálu všech rodů

(...) vonět po celý kuchyni! (Fokáča)

X celý příd. jm., srov. SSČ 41; příd. jm. podle vzoru *mladý* → *po celé kuchyni*

(...) bude hodně těžký (Fokáča)

dobrý černý ledový kafe (Cold Brů)

X **dobrý** příd. jm., srov. SSČ 62; **černý** příd. jm., srov. SSČ 47; **ledový** příd. jm., srov. SSČ 161;

všechna příd. jm. podle vzoru *mladý* → *dobré černé ledové kafe*

malý žlutý špagetky (Špagetová dýně)

X **malý** příd.jm., srov. SSČ 171; příd. jm. podle vzoru *mladý*; **žlutý** příd. jm., srov. SSČ 591;

obě slova podle vzoru *mladý* → *male žluté*

všechny kokosový a mandlový mouky (Kokosová kaše)

X **kokosový** příd. jm., srov. 137; **mandlový** příd. jm., srov. SSČ 172;

obě příd. jm. podle vzoru *mladý* → *všechny kokosové a mandlové mouky*

Zájmena

- změna é>ý

takový ty myšlenky (Fokáča)

X **takový** zájm. ukazovací, srov. SSČ 442; skloňování *adjektivní složené podle vzoru mladý* → *takové ty myšlenky*

mýho Adama (Fokáča)

X **můj** zájm. přivlastňovací, srov. SSČ 190; skloňování *adjektivní složené podle vzoru mladý* → *mého Adama*

svýho dětství (Fokáča)

X **svůj** zájm. přivlastňovací zvrtné, srov. SSČ 428; skloňování *adjektivní složené podle vzoru mladý* → *svého dětství*

- změna ý>ej

nějakej smysl (Cold Brů)

X **nějaký** zájm. neurčité, srov. SSČ 213; skloňování *adjektivní složené podle vzoru mladý*
→ *nějaký smysl*

- **ji X jí**

(...) *aniž bych měla v úmyslu **jí** fotit a dávat na blog. (Pomazánka s řepovými výhonky)*

X **ona** osobní zájm. rodové, ve 2. pádu *jí*, ve 4. pádu *ji*, srov. SSČ 246 → *měla v úmyslu ji vyfotit*

Slovesa

- **osobní koncovka -i>u (hovorová čeština)**

A nejráději cold brew **piju** s ledem. (Cold Brû)

X **piji** ned. sloveso, v 1. osobě *piji*, srov. SSČ 271; → *cold brew piji s ledem*

Za zajímavé považujeme, že v některých článcích se v textech nachází značné množství nespisovných jevů (v úvodech) a oproti tomu jsou takové, v nichž je spisovnost důsledně dodržována.

Až budete vybírat rybu, určitě dejte přednost té lovené, před farmovou. Divoký losos je spíše načervenalý než růžový (ne vždy), zároveň je také daleko méně tučný. (Pečený losos s bylinkami)

Není ani výjimkou, že příspěvky kombinují spisovnost a nespisovnost, počáteční odstavce vyznívající spíše osobně obsahují mnoho obecně českých rysů, kdežto popis receptu už nikoliv.

5.4 Syntaktická rovina

V *syntaktické rovině* opět narážíme na různé použití slovesných osob podle záměru autorky nebo úseku textu (obvyklý rozdíl úvod x jádro příspěvků). V části předcházející receptu převažují věty v oznamovacím způsobu v 1.os. č.j. zp. oznam. – *Formu jsem sehnala v obchodě Tescoma (...) (Velikonoční beránek); A i když už jsem kdysi recept na perníčky přidávala, vymyslela jsem další (...) (Perníkové hvězdičky)*. Dále je také použita i 2.os. mn.č. rozkaz. zp.– *Určitě si dejte práci a formu na beránka pořádně*

vymažte a vysypte, ať nemáte z beránka trhance. (**Velikonoční beránek**); Proto oříškové máslo neberte jako něco, čeho můžete sníst celou sklenici, ale jako něco, čím si ochutíte třeba ranní kaši (...); Vybírejte co nejkvalitnější ořechy, ideálně mandle nebo kešu (ty jsou sladší) a vždy dbejte na správnou přípravu. (**Nanutella**). Takovéto věty obvykle obsahují nějakou radu směrem ke čtenářům.

Výjimečné nejsou ani pasáže ve 3.os.č.j.zp. oznam. *Máslo bylo dobré, ale nebylo až tak hladké.* (**Nanutella**); *Naštěstí je tenhle recept asi tím nejjednodušším z celého blogu,* (**Lískokoule**). Ty se nejčastěji vztahují k předmětům a popisují nějaké jejich vlastnosti.

Poměrně jednotnou formu má *popis pracovního postupu*, Jana Černá volí u receptů psaní v 1. os. č.j. zp. oznam. *Mandle vložíme do mísy (nebo kuchyňského robota), přidáme skořici, koření a jedlou sodu a vše promícháme. Poté přidáme ořechové máslo, vejce a pár kapek rumu a pomocí rukou (nebo robota) vytvoříme pevné těsto.* (**Perníkové hvězdičky**); *Posypeme pár zrníčky mořské soli, přidáme jeden okvětní lístek růže a necháme vychladnout.* (**Lískokoule**)

Zaujalo nás také časté používání způsobového slovesa *moci*, uvádíme zde několik případů. *Ořechová másla můžete skladovat několik týdnů v lednici v uzavřené nádobě nebo je až na 4 měsíce zamrazit.* (**Nanutella**) *Beránka můžeme podávat jen tak, případně ho můžeme ještě polít čokoládovou polevou (...).* (**Velikonoční beránek**); *Těšit se tak (kromě perníčků) můžete i na pistáciové rohlíčky.* (**Perníkové hvězdičky**).

V užití interpunkce jsme narazili na několik pochybení, ale nebylo jich mnoho. Nejvíce tomu bylo v případech neoddělení *parazitního slova no* v souvětích. *No a v létě mi samozřejmě nejvíc chutná káva ledová.* (**Cold Bru**); *No a samozřejmě nechyběl ani Bounty koláč a ani poznámka, že “je dobřej, jen bych do něj přidala lžici medu.”*(**Fokáča**). U tohoto příkladu si povšimněme i použití anglických uvozovek, tuto zvláštnost nalezneme prakticky na všech analyzovaných stránkách.

Častým prvkem ve stylistické rovině jsou *vsuvky* ve větách (někdy v závorkách). *Parenteze* je výrazem nebo spojením, který strukturně nesouvisí se zbytkem věty.¹²² *Pokud si ale dáte trošku práce a připravíte si bublaninu, ocení to všichni cukrfree i necukrfree strávníci (několikrát potvrzeno).*(**Letní bublanina**); *Divoký losos je spíše*

¹²² KARLÍK, Petr. Vsuvka. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-02]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VSUVKA>.

načervenalý než růžový (ne vždy), zároveň je také daleko méně tučný.; I když je cena divokého lososa o dost vyšší, raději si ho dám pouze občas, než si kupovat pravidelně lososa z farmy (a občas si na něj dám i sýr.); (Pečený losos s bylinkovou krustou).

I na stránkách Jany Černé se setkáme v článcích s *výpustou*, ale její výskyt není častý a v kontextu celého sdělení má svoji funkci, na rozdíl oproti nadměrnému používání na blogu *Tereza's Diary*. *Zároveň jsem panu kameramanovi řekla, že jemu dám kousek menší, protože mu nejspíš dezert bez cukru nebude tolik chutnat...* (**Letní bublanina**).

Několikrát jsme uváděli, že pro fungování blogu je důležitý kontakt s recipienty, slouží k tomu i využití *řečnických otázek*, jež obzvlášťují text. Tyto věty mají sice formálně podobu otázky, ale nevyžadují odpověď. Bývá považována za jednu z *řečnických figur*.¹²³Uvádíme tento příklad: *Myslíte, že změní názor?* (**Pečený losos s bylinkovou krustou**)

5.5 Shrnutí

Blog autorky Jany Černé *Cukrfree* je zaměřen na stravování výhradně bez použití cukru, řadíme ho tedy mezi další ze způsobů alternativního stravování. Na rozdíl od dvou předchozích se ovšem nevyhýbá masu ani jiným živočišným produktům. Ze všech stránek, které jsme podrobili analýze se však jedná zřejmě o „nejprofesionálnější“ pojatou platformu, Jana Černá tvoří kuchařky a také pořádá kurzy o stravování bez cukru.

Zaujala nás *morfologická rovina* jejích příspěvků, jelikož oproti předchozím pisatelkám se nevyhýbá použití nespisovných obecně českých jevů, ačkoliv v některých příspěvcích je důsledně spisovná a nenalezli jsme ani chyby v pravopisu. Usuzujeme proto, že tento záměr má celkové vyznění odlehčit a jedná se o snahu přiblížení se svým čtenářům.

¹²³MRÁZKOVÁ, Kamila. Řečnická otázka. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-02]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ŘEČNICKÁOTÁZKA>.

6 My Healthy Moment

Posledním blogem naší analýzy je *My Healthy Moment*¹²⁴ Alžběty Rohové (*1996), studentky zubního lékařství na Univerzitě Palackého v Olomouci. Blog se oproti předchozím třem nevyznačuje nějakým vyhraněným způsobem stravování (vegan, sugarfree apod.), podle slov pisatelky Betty (přezdívka) se pouze snaží ukázat, že ani zdravé stravování nemusí být nudné, ale naopak je „zábavné“.

Vedle mnoha receptů se na stránkách objevují i články o jejím studiu stomatologie. Alžběta Rohová má také instagramový účet¹²⁵, na němž je aktivní každý den. Na rozdíl od předchozích autorek „chybí“ vlastnictví vlastního e-shopu nebo autorství nějaké kuchařky/e-booku. Nicméně i ona spolupracuje s některými firmami, např. obchodem Billa, pro nějž na jejich webové stránky vytváří recepty. Kromě vaření a medicíny jsou jejími zálibami sport, četba a fotografování.

6.1 Formální podoba příspěvků

Platforma *My Healthy Moment* je koncipována obdobně jako *blog Cukrfree*, v záhlaví stránky se nachází logo, v tomto případě se jedná o prostý černobílý nápis, a pod ním je sekce s rubrikami – *My Healthy Moment*, *Recepty*, *Zubní lékařství atd.* Některé z nich mají své další podsekce (*Snídaně*, *Hlavní jídla...*). Pro přehlednost slouží miniatury fotek s názvy posledních článků na hlavní stránce. Usuzujeme, že se nejspíše jedná o nějakou webovou šablonu, jelikož tohoto vzhledu jsme si všimli na větším množství stránek. Stránky mají jednoduchý černobílý design je snadné se na nich zorientovat.

Naše práce je věnována tématice stravování, proto se v této i dalších částech budeme věnovat pouze článkům o jídle a ostatní ponecháme stranou. V seci *Recepty* nalezneme příspěvky roztríděné podle typu (*dezerty*, *polévky*) i druhu stravování (*vegan*, *raw*). Všechny mají jednotnou podobu a jsou psány v češtině, a to včetně nadpisů. Na začátku článku bývá odstavec s oslovením čtenářů, úvodem či osobním postřehem, v závěru pak obvykle otázka ke čtenářům (*Jak se Vám líbí?*).

¹²⁴ *My Healthy Moment* [online]. [cit. 2019-06-02]. Dostupné z: <https://myhealthymoment.cz/>.

¹²⁵ @myhealthymoment [online]. [cit. 2019-06-02]. Dostupné z: www.instagram.com/myhealthymoment/.

Tato část však nikdy netvoří jádro sdělení, to spočívá v popisu receptu, klasicky rozděleného na ingredience a postup. Všechna jídla jsou také vyobrazena na původních fotografiích.

Z grafických prostředků v textu je využito *tučné písmo* (nadpisy) a *kurziva* (většinou u názvů podniků, firem a výrobků). Někdy se v příspěvcích objevují i *emotikony*, autorčiným oblíbeným je „srdíčko“ (*Určitě vyzkoušejte! ♥*).

Nezaznamenali jsme nějakou pravidelnost v přidávání článků, obvykle se ale jedná o dva do měsíce, Betty je ale aktivní na *Instagramu*. Troufáme si tvrdit, že mnoho autorů a autorek současných blogů spoléhá na to, že jejich čtenářská základna vlastní *Instagram* nebo *Facebook*, takže jsou s většinou svých recipientů stále v kontaktu.

6.2 Stylistická rovina

Pokud se zaměříme na rovinu stylu, v částech textů opět převažuje *prostěsdělovací* styl, a to zejména v úvodech článků – *Navíc pečené brambory nasáknou medovo hořčičnou chuť omáčky a v zeleninovém salátu se pak mile vyjmají!* (**Salát s pečenými brambory a kuřecím prsem v medovo hořčičné omáčce**); *Když se člověk skoro dva a půl měsíce učí v kuse na zkoušky, je pak i docela rád, že se může konečně vrátit ke své oblíbené nezabuřské práci.* (**Polévka z mrkve a zázvoru**), jedná se o prosté sdělování informací čtenářům. Objevují se i prvky úvahové – *Vlastně ani nevím, jak si na tom u mě podzim doopravdy stojí. Jsem zasněný optimista. Každé roční období se proto snažím vnímat v tak hezkém světle, jak to jen jde.* (**Maca koule**) a též *otázky řečnické* – *No moment moment, to už opravdu zase skončilo léto?* (**Maca koule**).

Nechybějí ani *kontaktní prostředky* směřované ke čtenářům – *Občas úplně zapomínám, že vlastně studuji zoubky a ne nějakou fotografickou školu: D Kolik Vašich zubařů má asi takového koníčka?* (**Oh-raw-mné kuličky**).

V některých pasážích je text narušován vsuvkami v závorkách, což může text přibližovat mluvené formě, v níž sdělení často sestává z proudu asociací a opakujících se motivů a patrné jsou i rysy *emocionality výpovědi*¹²⁶, vizte níže. V těchto částech je také

¹²⁶ ČECHOVÁ, Marie. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 140-141.

nejvýrazněji poznat role *subjektivních faktorů* vycházejících ze života Alžběty Rohové, zejména narážky na její studium zubního lékařství.

Hm, možná by to ale nebylo úplně špatné. Představte si, jak bych všechny, před nějakými bolestivými zákroky, ošálila dortíčky, koláčky anebo zrovna těmito naprosto božskými raw kuličkami! (To zní jako plán!) (Oh-raw-mné kuličky).

Podle našeho mínění to ovšem nijak výrazněji neovlivňuje logičnost a soudržnost textu a recipienti takovýto způsob komunikace očekávají.

Slohový postup opět převažuje *popisný* a jedná se o *popis pracovního postupu* Instrukce jsou jasné a výstižné bez z rozsáhlých souvětí –*Troubu předehřejeme na 180 stupňů. Všechny suroviny smícháme, přelijeme do zapékačské mísy a pečeme 20-25 minut. (Jahodová pečená ovesná kaše)* Popisy jsou bez vsuvek a osobních poznámek a drží se rámce tématu.

Příspěvky jsou *horizontálně* členěny nadpisy, popř. podnadpisy, *vertikalita* textu směřuje od výchozích informací k jádru, které tvoří samotný recept, v úvodních odstavcích můžeme nalézt i náznaky dialogické formy (kontakt), ale nejedná se o převažující *objektivní faktor* textů.

Tematicky je blog soustředěn zejména na přípravu jídel, nenalezneme zde žádné odborněji pojaté texty (viz předcházející platformy *Dewii* a *Tereza's Diary*), jež by se zabývaly složením potravin, zdravím nebo alternativními možnostmi stravování.

6.3 Morfologická rovina

V této analýze se nejprve zastavíme u stejného jevu jako u blogu *Cukrfree*. V jednom případě Alžběta Rohová v názvu receptu využila hru s anglickou výslovností – *Oh-RAW-mné kuličky (Oh-RAW-mné kuličky)*, v níž slovo *ohromné* je tvořeno částmi z češtiny „oh“ a „mné“ a výslovností slova *raw*.

ohromný *hovor.* skvělý, vynikající, srov. SSČ 242;

U podstatných jmen Alžběta Rohová dodržuje spisovnou normu a oproti Janě Černé se vyhýbá prvkům z obecné češtiny, nenalezneme zde proto unifikované koncovky **-ma** v 7.pádu mn.č. a je tomu tak i při skloňování v ostatních pádech – (...) *a nad dalšími*

variantami jsem už tak trochu přemýšlela (**Oh-RAW-mné kuličky**).

U *přídavných jmen* jsme si povšimli použití adjektiva s negativním významem v jinak kladném kontextu: (...) že se v poslední době staly raw kuličky šilným hitem (**Oh-RAW-mné kuličky**). Tento jev jsme již jednou v analýze zmiňovali a odkazovali na práci R. Blatné.¹²⁷ Dále jsme u přídavných jmen našli chybu v použití *úcelového adjektiva*, jež bylo použito v tvaru pro *adjektivum dějové* — (...) formy vyložené pečicím papírem (**Jablečný koláč**) oproti správné variantě *pečicí*.

V kategorii *zájmen* nás mile překvapilo, že jsme se nesetkali s chybným zápisem zájmena *ona* ve 2. a 4. pádu. Zaujalo nás ovšem psaní *osobního zájmena* *vy* s velkým písmenem. Usuzujeme, že se jedná o projev úcty ke čtenářům. *Moc dobře vím, co Vás zajímá, a tak se otázce opět vynasnažím předejít. (Dýňový koláč); (...) jejíž příprava Vám nezabere déle než 15 minut a je vhodná pro všechny, kteří hledají inspiraci na něco nového. (Vafle ze sýru cottage)*.

Ačkoliv autorka při svém psaní nechybuje v užití správných tvarů slov, odhalili jsme u ní opakující se chybný zápis ve spojení *číslovky* a *grafické zkratky* označující měrné jednotky. V těchto spojeních chybí mezera oddělující od sebe slovo a zkratku.¹²⁸

30g vlašských nebo jiných ořechů

30g parmazánu

75ml olivového oleje

(Gnocchi s pestem z medvědího česneku)

6.4 Syntaktická rovina

Stejně, jako tomu bylo u všech předchozích blogových platforem, i na *My Healthy Moment* nalezneme diferenciaci částí textu podle slovesných osob. Úvodní část je psána v 1.os. j.č. — *Hned další den jsem ji v hranolkové podobě šoupla do trouby a vykouzlila*

¹²⁷ BLATNÁ, Renata, Česká morbidní slovní zásoba ve vztahu k expresivitě. *Naše řeč* [online].

1994, 77(4), 160–168. Dostupné z:

http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7195&fbclid=IwAR0498wF2V3sJnCeyX82154BjSmS3BVNLqIrkpoL12a9C5Eq-GW5Vp_YlsU.

¹²⁸ O zkratkách více v kapitole 6.5 *Zkracování*.

si tak senzační oběd. (Batátovo-mrkvová)¹²⁹Popis přípravy jídel naopak v 1.os. č.j. — Nejprve si uvaříme bulgur dle návodu. Na pánvi rozpálíme kokosový olej, zpěníme cibulku, přidáme uzené tofu nakrájené na kostičky a opékáme do zlatova. (Bulgur s uzeným tofu a zeleninou). Většina textu je psána oznamovacím způsobem přítomného času, ale časté jsou také tázací věty a řečnické otázky. *Co vy a medvědí česnek? Sbíráte? Kupujete? (Gnocchi s pestem z medvědího česneku); Tak co, chcete recept? (Salát s grilovaným melounem, quinoou a sýrem feta).* Dalším typickým je velice časté použití zvolacích vět nesoucí příznak emocionalitu. *Červenou řepu!; Navíc ta její barva! (Brownies z červené řepy); A hlavně! Taaak moc dobrý! (Mrkvový dort)*

V příspěvcích jsme si povšimli přítomnosti hned několika druhů *zvláštností větné vazby*. Jednou z nich jsou *osamostatněné větné členy* a *parcelace*. Některé textové jednotky (souvěti) mohou být realizovány pomocí rozčlenění textu pomocí *vyčleňování jednotlivých částí (vytýkání) a přičleňování*. Dochází tak ze strany původce ke zvýraznění textových jednotek. ¹³⁰*Parcelace* je segmentování rematické části výpovědi, psaných textů, u nichž se předpokládá větší promyšlenost, můžeme hovořit i o *záměrné parcelaci*.¹³¹ Analyzovali jsme hned několik takových případů. *No beze srandy – BUDE MUSET, kamarád. (Brownies z červené řepy); (...) a fazolí se v koláči nebojíte? Že ano? No hurá! Máte vyhráno! Jdeme péct! (Fazolové brownies); (...) a připravila z něj tento osvěžující lehký salát. Grilovaný meloun. Boží! (Salát s grilovaným melounem, quinoou a sýrem feta); Moc dobře vím, co Vás zajímá, a tak se otázce opět vynasnažím předejít! Dýňové pyré! Jedno slovo: hračka. (Dýňový koláč)*

S dalších *zvláštností větné stavby* uvádíme vsuvku – *Své volné dny si po zkouškách užívám opravdu naplno (taky aby ne! Uf); Takový stav si ale v žádném případě nesmí nechat líbit (ještě navíc, když ví, že ho brzo čekají další měsíce prosezeného zadku nad učením) a odhodlaně vůči němu bojovat se zbraní v kapse (anebo radši se dvěma). (Mrkvový dort); (...)kterou byste mohli posolovat zasněžené silnice. (Vlastní zkušenost? Možná) (Fazolové brownies).*

¹²⁹ Myšlena batátovo-mrkvová polévka.

¹³⁰ DANEŠ, František, HLAVSA, Zdeněk a GREPL, Miroslav. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1987, s. 679.

¹³¹ GREPL, Miroslav. Parcelace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-07-16]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PARCELACE>.

Dále lze v článcích identifikovat také *oslovení* a *citoslovce*. U těchto jevů jsme v komunikátech odhalili i pochybení v interpunkci, oba dva případy by měly být ve větné konstrukci odděleny ostatních větných členů interpunkčním znaménkem. Jako příklady *oslovení* uvádíme tyto: *Bože asi si udělám ještě jednu!* (**Špaldová pizza**); *Ahoj mami:* (**Brownies z červené řepy**). V kategorii *zvláštností větné stavby* bychom ještě rádi uvedli také přítomnost *citoslovců* a *částic*, někdy začleněných do vět, jindy stojících samostatně – *Mňam. Mňam.* (**Fazolové brownies**); *Ach, aspoň máme ten bulgur no.* (**Bulgur s uzeným tofu a zeleninou**); *Třeba jako je tento dýňový s kokosovým mlékem! Juch juch♥* (**Dýňový koláč**); *Hm, možná by to ale nebylo úplně špatné* (**Oh-RAW-mné kuličky**); *Hm – to jako ještě pořád není jaro?! Haló, sluníčko.* (**Batátovo-mrkvová**)

Některá pochybení v užití interpunkce jsme již popsali, identifikovali jsme však i jiné případy – *Mamču zdravé vaření přešlo po pár měsících a tím experimentujícím bláznem jsem se doma, po pár letech stala já sama!*; *Jako snad všichni studenti, jsem i já většinu času nucena kuchtit něco šíleně rychlého a překvapivě, i levného!* (**Bulgur s uzeným tofu a zeleninou**). Myslíme si, že v obou souvětích je chybně oddělena *vsuvka*, jako správné bychom shledali: (...) *bláznem jsem se doma, po pár letech, stala já sama!* a *něco šíleně rychlého a, překvapivě, i levného!*

6.5 Shrnutí

Blog *My Healthy Moment* Alžběty Rohové se zaměřuje na zdravé recepty, na rozdíl od předchozích blogů se však nijak nevyhraňuje nějakým stylem stravování. Vedle vaření je na mnoha místech v článcích poznat oborová orientace autorky, jelikož studuje zubní lékařství.

Alžběta Rohová se při psaní snaží o spisovnost a dodržování gramatických pravidel, což se jí v *rovině morfologické* i daří. Oproti blogu *Cukrfree* její styl psaní nevykazuje snahu přiblížit se běžné mluvě používáním *obecné češtiny* jakými jsou např. nespisovné koncovky. Na druhé straně, určitá pochybení jsme našli v *rovině syntaktické*, v níž někdy chybí interpunkce. Oceňujeme ovšem „živost“ a „pestrost“ jejího vyjadřování způsobené použitím *zvláštností větné stavby*. Texty se tím přibližují běžné mluvě, ale zároveň to nepůsobí nijak rušivě a podle našeho mínění, tato osobitost jejím čtenářům vyhovuje.

7 Lexikální rovina

Předkládaná kapitola si klade za cíl přiblížit použitou slovní zásobu analyzovaných food blogů. Ačkoliv jsme se při zkoumání jednotlivých webových platform držely členění na *stylistickou rovinu, morfologickou a syntaktickou*, lexikum jsme se rozhodli přiblížit samostatně z důvodu opakujících se výrazů, zároveň se tím chceme vyvarovat roztržitosti práce. Některé jevy (zejména s ohledem na jejich pravopisnou správnost) jsou zachyceny v předchozích oddílech práce. Vzhledem k tomu, že tématem této diplomové práce jsou blogy o jídle, předkládaný rozbor se úzce zaměřuje na slovní zásobu týkající se stravování.

Většina výrazů je vysvětlena na základě slovníků, a to zejména *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost (SSČ)* a *Nového akademického slovníku cizích slov (NASCS)*, dále také využívá disertační práci M. Liškové *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa (ML)*. V případě nutnosti překladu přímo z anglického jazyka byl použit *Anglicko-český, česko-anglický velký slovník* od nakladatelství Lingea (AČČAS). Pouze v případech, kdy nebylo slovo nebo slovní spojení nalezeno ve slovnících, jsme se pokusili o vysvětlení na základě vlastních zkušeností. U slov s odlišnou výslovností ji uvádíme ve formě uváděné v konkrétním slovníku.

7.1 Výrazy z odborné terminologie

Termíny označují skutečnosti z vědních oborů, mezi jejich vlastnosti řadíme *spisovnost, ustálenost, přesnost* (jsou zcela jednoznačné), *systémovost* a *nosnost* (mohou být východiskem pro utváření termínů nových). V naší analýze se termíny vždy nějakým způsobem vztahují k jídlu a stravování obecně, ve většině případech se jedná o pojmenování složek potravin.¹³²

alergie zvláštní přecitlivělost organismu k některým látkám, srov. NASC 39;

bílkovina jedna ze základních složek živého organismu, srov. SSČ 30;

¹³² MARTINCOVÁ, Olga, BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Termín. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-23]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/TERMÍN>.

celiakie zast. **celiakální sprue**, srov. NASCS 128;

celiakální sprue zánětlivé onemocnění tenkého střeva způsobené nesnášenlivostí lepku, projevující se poruchou vstřebávání, průjmy, chřadnutím, srov. NASCS 745;

extrakt výtažek z rostlin, výluh, srov. NASCS 228;

emulgátor chem. látka, která podporuje vznik a tvoření emulzí, srov. NASCS 207;

fruktóza přírodní bílý monosacharid obsažený v ovoci, medu ap., srov. NASCS 262;

fermentace <lat> přeměna organických látek a rostlinných produktů působení enzymů, kvašení, srov. NASCS 239;

glukóza základní stavební složka škrobu a celulózy, srov. NASCS 281;

inulin <lat> polysacharid složený ze zbytků fruktózy, získávaný zejm. z kořene čekanky, srov. NASCS 361;

kurkumin <arab> žluté organické barvivo z oddenků kurkumy, srov. NASCS 461;

lecitin <ř> sloučeniny mastných kyselin s kyselinou glycerolfosforečnou a s cholinem, obsažené v rostlinných a živočišných tkáních, srov. NASCS 476;

maltodextrin <lat> organická látka vzniklá rozpadem škrobu, srov. NASCS 500;

neceliakální gluten senzitivita jedná se o citlivost na lepek bez toho, aniž by pacient trpěl celiakií;

pektin <ř> látka obsažená v rostlinách a ovoci, způsobuje rosolovatění ovocných šťáv a zavařenin, srov. NASCS 608;

riboflavin <lat. a ř> typ vitamínu B, je obsažen v játrech, vejcích, mléce, kvasnicích, srov. NASCS 700;

stabilizátor <lat> slouží ke zvýšení chemické stability, srov. NASCS 746;

7.2 Výrazy přejaté

Přejímání výrazů je jedním ze způsobů obohacování slovní zásoby.¹³³ Zkoumané výrazy jsme rozdělili do několika kategorií podle výchozího jazyka, z nějž byly přejaty do češtiny.

Samozřejmě jsme si vědomi, že odborné termíny z předchozí kapitoly jsou v češtině převážně nepůvodní, přišlo nám ovšem důležité poukázat na jejich výskyt v analyzovaných textech vyčleněním do samostatného oddílu.

1. Výrazy z angličtiny

dresink <ang> přísada do salátu, zálivka, majonéza, srov. NASCS 188;

chipsy <ang> smažené bramborové lupínky, srov. NASCS 328);

kešů <ang <port. <indián.> (neskl.) oříšky ledvinovníku západního, srov. SSČ 132;¹³⁴

mixér <ang> kuchyňský strojek k mixování potravin, srov. NASC 527;

muffin [mafin] <ang> z ang., máslem pomazaný teplý vdoleček, srov. NASC 538;

smoothie [smútý, smúdý] <ang> (neskl.) hustý nápoj z rozmixovaného ovoce nebo zeleniny, mléka nebo mléčných výrobků a dalších přísad, srov. ML 260

toast <ang> bez tuku opečený krajíček chleba n. housky, srov. NASC 805;

2. Výrazy z francouzštiny

dezert <fr> zákusek, srov. SSČ 58;

krém <fr> název různých. druhů cukrářských a kuchařských hmot, srov. SSČ 150;

marmeláda <fr <port> hustší zavařenina rosolovité konzistence z ovoce, srov. NASCS 481;

¹³³ Viz kapitola 1.4.1 *Internacionalizace jazyka*.

¹³⁴V úzu se častěji vyskytuje varianta kešu, i adj. kešů ořechy.

majonéza <fr> hustý studený krém ze žloutků a tuku, zejm. oleje, srov. SSČ 170;

nugát <fr> hmota z pražených oříšků mandlí, cukru a tuku, srov. NASC 56;

pyré <fr> kaše, srov. NASCS 673;

3. Výrazy z italštiny

citrón <it <řec> jasně žlutý plod citroníku kyselého požívaný jako ovoce, srov. SSČ 43;

espresso <it> přístroj na výrobu kávy propařováním pod tlakem; káva v něm připravená, srov. NASCS 205;

pizza <it> slaná koláč navrch pokládáný masem, rajčaty, cibulí, sýrem apod., srov. NASCS 624;

mascarpone [maskar-] <i> (neskl.) čerstvý smetanový krémový sýr, srov. NASCS 482;

oregano, -a s <it> koření dobromysl, srov. NASCS 547;

salát <it> 1. zelenina, jejíž listy se upravují a za syrova se požívají jako příloha
2. studený příkrm, srov. SSJČ 376;

tiramisu <it> (neskl.) piškotový desert s kávovou nebo likérovou příchutí plněný tvarohovým krémem a pokrytý kakaem, srov. NASC 764;

4. Výrazy z latiny a řečtiny

agáve <ř> cizokrajná statná bylina rodu Agave s dužnatými mečovitými listy, srov. NASC 27;

bazalka <ř> nať bazalky pravé užívaná jako jemné koření, srov. NASCS 96;

bio <ř> (jeden z významů) výrobek vyrobený s použitím přírodních, organických látek, srov. NASCS 109;

chlorela <ř> jednobuněčná zelená řasa rodu Chlorella, srov. NASCS 329; (jedná se i o doplněk stravy, který lze běžně zakoupit)

kmín <lat> luční i pěstovaná bylina rodu Carum s bílými kvítky, koření, SSČ 136;

korpus <lat> podstatná část, potr. pečený polotovar, srov. NASCS 446;

limeta <l> menší oválný n. kulatý plod druhu tropického citrusu (Citrus limetta) se šťavnatou, kyselou dužninou, srov. NASCS 460;

pistácie <lat.<pers> semeno řečiku, užívané v cukrářství, srov. SSČ 271;

sezam <ř. <arab.> bylina pěstovaná v Asii pro olejnatá semena, srov. NASCS 688;

5. Výrazy z němčiny

cukr <něm. <orient.> nejrozšířenější přírodní sladidlo vyráběné z cukrovky nebo cukrové třtiny, srov. SSČ 45;

dort <něm. <it.> druh jemného cukrářského pečiva, zprav. okrouhlého tvaru, srov. SSČ 66;

mandle <něm <semit> plod mandloně; jádro z tohoto plodu, srov. SSČ 172;

cizrna <něm> jedlé semeno cizrníku obecného, srov. SSČ 44;

fazole <něm <lat> bylina rodu Phaseolus pěstovaná pro lusky a semena, výživná zelenina i pokrm; srov. SSČ 82;

vaflé <něm> oplatka s plastickými čtverečky na povrchu, srov. NASCS 800;

vaflavač <něm> přístroj na pečení vaflí, srov. NASCS 800;

6. Výrazy ze španělštiny a portugalštiny

açai, açai, acai, acaí [asají] <port.<tupí-guaraní> (neskl) malý kulatý tmavě fialový jedlý plod jihoamerické palmy (kapustoně brazilské), srov. ML 204;

ananas <port. <indián>. tropická rostlina s různými tuhými pichlavými listy, ovoce, srov. SSČ 19;

avokádo <šp> plody rostliny *Persea* kulatého až hruškovitého tvaru, se žlutou, mírně nasládlou dužninou máslovité konzistence, srov. NASCS 86;

kakao <šp. <indián.> prášek z oloupaných upražených semen kakaovníku; nápoj z něho připravený, srov. SSČ 126;

kokos <port> plod kokosovníku; pecka tohoto plodu, tzv. kokosový ořech, srov. SSJ 137;

tortilla <šp> mexické jídlo připravené z kukuřičného škrobu a z mouky, mléka, vajec a másla, kukuřičná placka, srov. NASCS 809;

vanilka [-ny-] <šp> tropická orchidea rodu *Vanilla* s tenkými a dlouhými tobolkami, srov. SSČ 483;

7. Výrazy z ostatních jazyků

(**guma**) **agar** <mal> rosol vyráběný z určitých druhů mořských řas, v cukrovinkářství se užívá k přípravě želé a polev, srov. NASCS 27;

banán <z neevrop. zákl.> plod banánovníku, ovoce, srov. SSČ 25;

čokoláda <indián> výrobek z kakaa, cukru a různých přísad, srov. SSČ 51;

datle <arab> peckovitý plod datlovníku požívaný jako ovoce, srov. NASC 151;

hummus <arab.> studený pokrm z mleté vařené cizrny, olivového oleje, citronové šťávy a dalších přísad, původem ze Středního východu, srov. ML 230;

chia [čia] <?> chia semínko, semínko chia drobné, hnědošedé až černé semeno šalvěže hispánské, konzumované pro své výborné nutriční vlastnosti, srov. ML 231;

kefir <bul. <turkotat.> kysané kravské mléko alkoholicky zkvašené, srov. SSČ 132;

karí neskl. s <ind> jemně mletá žlutá směs více druhů ostrého koření, srov. SSČ 129;

karob <arab> subtropická dřevina z rodu *Ceratonia* s dužnatými luskovitými plody, svatojánský chléb, srov. NASCS 394;

tapioka <indián> výrobek z maniokového škrobu užívaný jako zavářka do polévek, srov. NASCS 786;

tempeh <?> produkt ze sójových bobů vzniklý fermentací, původem z Jávy. Uvařené sójové boby jsou naloženy do kultur, které jimi prorostou a spojí je v tvrdý celek.

tofu <čín> nefermentovaná sójová pasta, srov. NASCS 805;

8. Výrazy užívané v původní neadaptované formě

bowl [bəʊl] mísa, miska nádoba i obsažené množství, srov. AČČAS 78; → **Buddha bowl** (název pokrmu odvozený od misky Buddha, obsahuje směs různých potravin – zeleniny, luštěnin, hub, tofu apod.)

brownie(s) [ˈbraʊni] čokoládové řezy či sušenky s oříšky, srov. AČČAS 84;

dumpster diving vybírání nezávadných potravin z kontejnerů, zejm. u obchodních řetězců, věnují se mu *freegani*;¹³⁵

fitness kondice, zdatnost, srov. AČČAS 232; používá se pro označení produktů a výrobků majících souvislost s cvičením a zdravým životním stylem → *fitness oblečení, fitness centrum, fitness tyčinka*

food [fu:d] jídlo, strava, srov. AČČAS 238; (ve spojení s dalšími anglickými výrazy) → např. *food blog*

foodie [fúdy] příznivec dobrého stravování, který má gastronomické znalosti a rád o jídle mluví, ML 223;

free volný, oproštěný apod., srov. AČČAS 243; → **gluten free** (bezlepkové), **sugar free** (bez obsahu cukru), **cruelty free** (jídlo připravené bez použití živočišných složek, veganské, *bez krutosti připravené*), **dairy free** (neobsahující mléko)

homemade domácí, doma vyrobený, srov. AČČAS 290; *homemade pizza*

healthy zdravý, srov. AČČAS 281; *healthy blog, healthy strava*

low carb jídlo s nízkým obsahem uhlohydrátů, srov. AČČAS 256; *low-carb stravování*

¹³⁵ Freeganství je snaha o šetření životního prostředí, zejména konzumováním (zdravotně nezávadné) straavy, kterou někdo vyhodí, srov. ML 223;

raw [ró] vztahující se k stravě, při jejíž přípravě nebyla překročena teplota 42 °C, srov. ML 255; *raw dort, raw dieta*

7.3 Sdružená pojmenování

Jedním ze způsobů obohacování slovní zásoby je vznik *sdružených pojmenování*. Spojením dvou slov z jazykového systému vzniká jedno pojmenování označující nějakou skutečnost.¹³⁶ Uvádíme spojení, která se podle nás užívají v této ustálené podobě, nebo byla použita na analyzovaných blozích jako novátorská pro zachycení určité skutečnosti.

7.3.1 Sdružená pojmenování v češtině

mandlová mouka – mouka z rozemletých mandlí (obdobně **kokosová mouka, cizrnová mouka** aj.);

sýrová tofu omáčka – omáčka z tofu nahrazující „klasickou sýrovou“;

chia vajíčko – použití nabobtnalých chia semínek jako náhražky vejce v receptech;

rostlinný olej – olej rostlinného původu;

bezlepkový chléb – chléb upečený z bezlepkové směsi (popř. *bezlepkové jednodruhové mouky*);

rýžová kaše – kaše uvařená z mléka a rýže;

zdravá výživa – obchod se zdravými potravinami a doplňky stravy;

rostlinné mléko – mléko vyrobené z rostlinných zdrojů, nejčastěji ořechů, ale i luštěnin a obilovin (mandlové mléko, kokosové mléko, sójové mléko, ovesné mléko apod.);

sójový jogurt – rostlinná náhražka jogurtu;

sójové maso – vegetariánská náhražka masa ze sóji;

řepové brownies – dezert brownies upečený z červené řepy (existuje i **dýňové brownies** či **fazolové**);

¹³⁶ DOKULIL, Miloš. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1986, s.198.

zeleninové karbanátky – bezmasí pokrm suplující karbanátky z hovězího masa (obdobně **čočkové karbanátky**);

míchaná tofu vejce – tofu připravené na pánvi s kořením a trochou vody, náhražka míchaných vajec;

lahůdkové sušené droždí – neaktivní droždí sloužící jako dochucovadlo, oblíbené u veganů pro svoji chuť připomínající parmazán.

7.3.2 Sdružená pojmenování se základním slovem v angličtině

Do této kategorie jsme vybrali anglické slovo *food*, které se v českém prostředí objevuje v různých spojeních, převážně v angličtině.

food blog – blog věnující se jídlu → **food blogger/ka**;

food styling – upravování jídla tak, aby vypadalo dobře nebo fotogenicky (zejména na sociální sítě);

food market – akce, trhy a obchody s jídlem;

food festival – festival jídla;

food design – podobné jako food styling, zahrnuje i předměty sloužící k přípravě a konzumaci pokrmů, spojení estetické a praktické funkce;

food kritik – osoba hodnotící kvalitu jídel a restaurací;

fast food – rychlé občerstvení;

healthy food – zdravé jídlo;

safe food – „bezpečné jídlo“, jídlo, které si můžeme dát bez obav o své zdraví, často také jídlo s nízkým obsahem kalorií, tuků nebo sacharidů; někdy také jídla, jež se nebojí konzumovat osoby trpící některou z poruch příjmu potravy;

7.4 Odvozování

Nová slova v češtině mohou vznikat procesem *derivace* (*odvozování*), během níž dochází k morfematické změně *fundujícího slova* pomocí *prefixů* (*prefixální derivace*), *sufixů* (*sufixální*) a *konverzí* (*konverzní*). V některých případech dochází k mísení jednotlivých postupů, takže vydělujeme také postup *prefixálně-sufixální* a *prefixálně-konverzní*.¹³⁷ Za před *fundující* slovo je připojena *přípona*/předpona, čímž vzniká nová lexikální jednotka. V analyzovaných textech jsme zaznamenali postup prefixální pomocí zápornky **ne-** pro vytvoření nových slov. Zaměřili jsme se pouze na ta slova, která nejsou dosud zachycena ve slovnících a jejich výskyt není příliš častý.

prefix ne-

nenutella – kakaovo-oříšková pomazánka připomínající běžně dostupnou pomazánku Nutella;

nemléko – mléko rostlinného původu;¹³⁸

nejogurt – jogurt rostlinného původu;

nechleba – bezlepkový chléb, často ve verzi „low-carb“;

U všech výrazů utvořených pomocí předpony **ne-** se v praxi jedná o nápodobu/náhražku původní potraviny (základové slovo), zápornka *ne-* tedy popírá sémantický význam původního *fundujícího slova*.

Obměna slovotvorného základu

Ve slovotvorbě je *slovotvorný základ* tou částí *fundujícího slova*, k níž je připojen *slovotvorný formant*.¹³⁹ V námi uváděných slovech došlo k obměně *slovotvorného základu* slova *majonéza*. V obou případech se jedná o náhražku běžné *majonézy*, z podoby tohoto slova vychází i jednotky *sojanéza* a *tofunéza*.¹⁴⁰

¹³⁷ DOKULIL, Miloš. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1986, S.198-201.

¹³⁸ Nemléko a nejogurt je možné i zakoupit v některých zdravých výživách a farmářských obchodech, jedná se o firemní označení české značky vyrábějící rostlinné náhražky jogurtu a mléka, v současnosti vyrábějí už i *nemáslo*. Pro více informací viz <http://www.nemleko.cz/>.

¹³⁹ RUSÍNOVÁ, Zdeňka. Slovotvorný základ In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit.2019-07-16]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SLOVOTVORNYZAKLAD>.

¹⁴⁰ Sojanézu i tofunézu lze sehnat i v některých specializovaných obchodech.

sojanéza – druh rostlinného dochucovadla vyrobený ze sóji, podává se k pokrmům, ale využívá se i do salátů;

tofunéza – druh dochucovadla jídel rostlinného původu vyrobený přímo z kostky tofu;

suffix -**áč/ek**

mrkváč – mrkvový dort

→ **mrkváček** – zdrob., mrkvový dort

7.5 Skládání

Jedním ze způsobů vzniku nových slov je *kompozice*, při níž dochází ke spojení minimálně dvou slovotvorných základů.¹⁴¹

lískokoule – druh cukrovinky podle receptu Jany Černé na blogu *Cukrfree* z lískových ořechů

rychlopříloha – příloha, jejíž příprava nezabere mnoho času

7.6 „Jazyková hra“

V tomto oddílu uvádíme slova, jejichž název je transkripčním přepisem anglické výslovnosti nebo se jedná o složeninu z české a anglické výslovnosti slov. Tento prvek v textu klade nároky na čtenáře, kteří musejí být obeznámeni se správnou výslovností cizího slova.

EGGcelentní adjektivum, spojení anglickéh výrazu „egg“ (vejce) a adjektiva excelentní; našli jsme jej v příspěvku **Vejce do skla** na blogu *Cukrfree*.

Fokáča pečivo z pizzového těsta, italský pokrm focaccia; použito v článku **Fokáča** na blogu *Cukrfree*.

¹⁴¹ BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Kompozice. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online][cit.2019-06-23]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOMPOZICE>.

oh-RAW-mné adjektivum, jehož jádro tvoří anglické slovo *raw*[ró] (*syrový*); tímto slovem jsou nazvány nepečené (raw) kuličky v receptu Alžběty Rohové na blogu *My Healthy Moment*.

7.7 Zkracování

Zkracování je jedním ze slovotvorných postupů a slouží k *ekonomizaci* a *kondenzaci* textu, slova a víceslovné výrazy jsou redukovány na jednotlivé *hlásky* nebo *slabiky*, v některých případech i na *skupiny hlásek*. Zkratky mohou být *čistě grafické*, *graficko-fónické* a *fónické*.¹⁴² My jsme v textech našli zkratky *čistě grafické* vztahující se k oblasti stravování nebo blogování (zkratky týkající se sociálních sítí).

Zkratky grafické:

B = bílkoviny; *B: 5 g*

FB = Facebook; *naleznete na FB stránce*

g = gram; *100 g mouky*

IG = Instagram; *zbytek fotek na mém IG*

kcal = kalorie; *540 kcal na porci*

LC = low carb; *dezert je v LC verzi*

LSD = lahůdkové sušené droždí; *přidáme lžiči LSD*

ml = mililitr; *200 ml mléka*

T = tuky; *T: 10 g*

YT = YouTube; *video je na mém YT kanálu*

¹⁴² DOKULIL, Miloš. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1986, s. 517.

7.8 Hovorové výrazy

kafe. – káva, srov. SSČ 126;

polívka – polévka (teplý tekutý pokrm, srov. SSČ 289), hlásková změna é>í;

7.9 Shrnutí

V lexikální analýze food blogů jsme identifikovali značné množství termínů vyskytujících se zejména v popisu složení jednotlivých potravin, povětšinou se jednalo o názvy chemických sloučenin nebo organických látek. Jedním z cílů našeho výzkumu bylo i zjistit, z jakých jazyků pocházejí slova související se stravováním nejčastěji, hojně byla zastoupena italština, angličtina a němčina a také latinsko-řecký původ slov.

Zajímal nás i vznik nových slov a spojení v oblasti stravování, vedle *sdužených pojmenování* se jako produktivní typ *obohacování slovní zásoby* ukázalo i *prefixální odvozování* pomocí prefixu **ne-**. Připomínáme ovšem, že tento závěr se ale úzce vztahuje jen na zkoumané blogy. Zaujalo nás i *zkracování*, zde jsme zaznamenali výskyt *grafických zkratek*.

Závěr

Předkládaná diplomová práce se věnuje zpracování lingvistického pohledu na čtyři české *food blogy*. Důvodem výběru tohoto tématu byla jeho aktuálnost ve vztahu k dynamicky se proměňující slovní zásobě a také přitažlivost tématu *blogového světa*, který se v současnosti těší veliké oblibě. Důvodem byla i osobní čtenářská zkušenost pisatelky.

Pro tuto práci byly vybrány *food blogy* tematicky se odlišující od jiných svým tematickým zaměřením, připomeňme, že dva z nich jsou veganské, další „cukrfree“ a čtvrtý se věnuje zdravému stravování. Volba padla na tyto stravovací alternativy zejména z důvodu, že jsme očekávali, že se budou odlišovat jak ve výběru tématu, tak v použité slovní zásobě.

J. Jílková rozděluje blogy na *osobní* a *odborné*. V naší práci se bez výjimky jednalo vždy o *osobní blogy* publikované většinou na nějaké webové doméně bez vztahu k nějaké instituci. Podle knihy *Blogy: publikuj a prosperuj*, by tyto platformy měly umožňovat čtenářům kontakt s autory stránek, toto kritérium vedení úspěšného internetového zápisníku splňovaly všechny analyzované stránky, jelikož ve všech případech aktivně sdílí svůj osobní život na sociálních sítích (v dnešní době především na *Instagramu*), kde je sledují i statisíce sledujících. Všechny zvolení autorky jsou také velmi mladé, nejstarší z nich, Janě Černé je 30 let. Věkový rozptyl mezi recipienty je širší, ačkoliv si myslíme, že některé z nich (*Terezás Diary*) příliš nepřesahuje věk samotné pisatelky. Úspěšnost jejich tvorby lze doložit nejen počtem sledujících na síti, ale i tím, že např. Jana Černá je autorkou kuchařek, navíc všechny aktivně spolupracují s některými firmami.

Prvním kapitolou v naší analýze byla *formální podoba*. Troufáme si konstatovat, že na všech platformách se čtenáři setkají s přehlednou grafickou úpravou a orientace na stránkách je velice přehledná, lze snadno dohledávat i starší články podle kategorií. Usuzujeme, že blogeři mají možnost na některých serverech využít předem připravené šablony umožňující snadný vznik textů, jelikož s podobným designem se setkáme i na jiných webech, navíc určité společné rysy v uspořádání stránek jsou velice nápadné. Nehodnotíme to nijak negativně, pouze na to poukazujeme. Po formální stránce velice oceňujeme, že všechny vybrané blogerky doplňují své články o bohatý fotografický materiál, jenž je převážně jejich vlastním dílem. Také *horizontální členění* bývá vždy stejné, dílčí příspěvky jsou uvedeny *nadpisem* odlišujícím se od zbytku textu, někdy jsou

dále strukturovány *podnadpisy*, zejména v receptech jsou takto odděleny ingredience potřebné k uvaření pokrmu a samotný postup práce. *Vertikální členění* se vztahuje především na propojení úvodní části, v níž je jídlo představeno čtenářům, nebo obsahuje nějaký příběh či zamyšlení pisatelky, obvykle v nějaké souvislosti s hlavním jádrem článku. Zvláštní případ pro nás představuje Tereza Šlancarová, která je, troufáme si tvrdit, v tomto ohledu velice sdílná a úvodní část u ní tvoří spíše celý příspěvek, čímž příliš nekoresponduje s tím, co uvádí nadpis.

V použití *jazykového kódu* převažuje čeština, pouze na blogu *Tereza´s Diary* nalezneme články v bilingvní podobě. Na tomto webu také dominují rozsáhlé nadpisy v angličtině, použití češtiny je spíše okrajové. U ostatních je tomu naopak. Podle našeho názoru může komplikovaný cizojazyčný název spíše odrazovat, jelikož ne všichni recipienti dokonale ovládají angličtinu.

Ačkoliv se jedná o *food blogy*, nemůžeme beze zbytku tvrdit, že by tématy bylo jen stravování a příprava jídel. Prakticky monotematický je blog *Cukrfree*, drtivou většinu jeho obsahu tvoří recepty. Na *My Healthy Moment* nalezneme vedle receptů také články o studiu stomatologie, jelikož pisatelka je studentkou zubního lékařství, *Dewii blog* se vedle receptů také věnuje recenzím potravin a obecně veganství. Největší tematický rozptyl obsahuje stránka *Tereza´s Diary*, čímž se opravdu blíží „internetovému deníku“. Vidíme tak, že velkou roli v tvorbě těchto platforem hrají *subjektivní stylové faktory*. Závazná podoba příspěvků neexistuje a jejich tvůrci nejsou ničím limitováni tematicky ani jazykově. Z *objektivních slohotvorných činitelů* jsme již zmínili *téma* a *jazykový kód*. Kontakt s adresátem je *nepřímý* a *adresát* jako takový neznámý, vzhledem ale k tomu, že se komunikace odehrává v podobě *hypertextu* na webovém rozhraní, je takové tvrzení relevantní. Články jako takové jsou monologické, ale očekává se zpětná vazba, i když s časovým odkladem.

V rovině stylu jsme si povšimli převahy *prostěsdělovacího stylu*, komunikáty obsahují prosté sdělování informací, někdy s prvky *úvahy*. Poněkud odlišné jsou některé články Kateřiny Rathausové, jež se někdy věnuje i složitější problematice, ekologii a udržitelnosti zdrojů a veganství. V nich se přibližuje jak stylu *publicistickému*, tak i *odbornému (populárně naučnému)*, a to jak volbou tématu, tak i zpracováním (odkazy na zdroje, možnosti dalšího vzdělávání) a volbou lexikálních prostředků (*odborná terminologie*). Ostatní autorky tématům tohoto typu nedávají příliš (nebo žádný) prostor.

Ve volbě *slohového postupu* převažuje *slohový postup popisný a funkce sdělná*. Někdy v osobnějších sděleních nalezneme i prvky *úvahového postupu* a *vyprávěcího*, ale spíše jde jen o prostý popis děje. Nejzásadnějším útvarem je *popis pracovního postupu*, myslíme tím vždy *recepty*. U Terezy Šlancarové a Kateřiny Rathausové se objevují i *recenze*, buď se jedná o hodnocení potravin nebo podniků, které navštívily. Pokud hodnotí průmyslově vyráběné potraviny a doplňky stravy, vždy uvádějí i jejich složení a výživové hodnoty.

Dalším jazykovým plánem, jímž jsme se zabývali, byla *morfologie*. Očekávali jsme chyby ve skloňování, ale tento předpoklad se potvrdil pouze u některých slovních druhů. *Podstatná jména* byla použita jak *abstraktní* (láska, štěstí), tak hlavně obecná označující konkrétní pokrmy (jablko, jahody). V našich analýzách jsme nenarazili na výraznější odchylky od spisovné normy při jejich deklinaci. Zcela ojedinělý je v tomto ohledu blog *Cukfree*, kde jsou záměrně používány obecně české koncovky **-ma** v 7.p.č.mn. u *podstatných jmen* a změny skupin hlásek **-ý>ej** u *podstatných jmen, přídavných jmen i zájmen*. Také dochází k fonetické změně **é>í** (polívka) a krácení výslovnosti. Na ostatních stránkách se tyto jevy objevovaly spíše fakultativně. Slovním druhem, který však dělal pravopisné obtíže, byla zájmena, což jsme očekávali. Největším problémem se ukázalo rozlišení 2. a 4.pádu osobního zájmena *ona* a pádu u osobního zájmena *já* (mně x mě) a také zvrtného *svůj*. Problematickým se stal i zápis některých číslovek ve spojeních, nejvíce blogerky chybovaly v zápisu *procent* (počet procent x procentní). Naopak u časování sloves jsme si povšimli pouze hovorové osobní koncovky **-u** 1.os.č.j.zp. oznam.

V *syntaktickém plánu* nás zajímalo jak použití interpunkce (její správnost), tak i využití *zvláštností ve větné stavbě*. Povšimli jsme si, že největší problém dělaly vložené vedlejší věty i oddělování *oslovení, vsuvek a citoslovcí*. Ze *zvláštností větné stavby* zmiňujeme především *parentezi, oslovení, citoslovce*, ale i *parazitní slova, apoziopese a parenteze*. S *eliptickým vyjadřováním* se naopak nesetkáme na analyzovaných platformách téměř vůbec.

Dalším specifíkem je i využití uvozovek, prakticky však jen v anglické podobě, zapsány v horním indexu. Do uvozovek byla uváděna jak slova s odlišným sémantickým významem, než je jejich původní, tak i vložené citáty a útržky z konverzací. Výjimku v tomto ohledu netvořily ani citáty v angličtině. Často se u interpunkce setkáváme i s použitím *pomlček*, někdy však zaměněného za spojovník. Struktura vět bývá většinou

smysluplná, ale u Terezy Šlancarové jsme zaregistrovali sklon své výpovědi zbytečně členit pomocí neukončených výpovědí, jež v jejím podání zřejmě nahrazují čárky. Takováto sdělení se, podle nás, stávají málo přehlednými a znesnadňují recepci textu.

Jako zcela svébytnou jsme vymezili kapitolu *lexikální rovina*, důvody k tomu jsme již vysvětlovali v *metodologii práce*. Naše vstupní premisa byla, že na blozích nalezneme velké *množství hovorových a slov z nespisovné češtiny* (vycházeli jsme z předpokladu, že takovéto komunikáty mají tendenci blížit se běžným každodenním hovorům) a také *anglicismy* (vlivem mezinárodního působení angličtiny, zejména na internetu), ale i *přejatých slov*, jelikož jsme si vědomi, že ne všechna označení potravin jsou od původu česká. Musíme konstatovat, že mnoho z našich úvah se ukázalo mylnými, nebo jsme si v tomto ohledu zvolili špatný vzorek. Nicméně *anglicismy* jsme identifikovali, některé dokonce začleněné do deklinačního systému (*byl highlightem*). Co nás ovšem překvapilo byl výskyt odborné terminologie. *Termínům* jsme věnovali celou podkapitolu. Téměř vždy se jednalo o slova z oborů chemie a biologie.

Nejbohatší materiál představovaly *přejímky*. Ty jsme rozdělili podle původu do několika skupin, rozhodující pro nás byl poslední jazyk, do nějž slovo přešlo před přechodem do české lexikální zásoby. Nejvíce jsme odhalili slov z němčiny, angličtiny, italštiny, francouzštiny, španělštiny a portugalštiny a latiny s řečtinou. U některých lexikálních jednotek jsme nebyli schopni dohledat prapůvodní jazyk, nebo jsme tento výchozí jazyk našli jen v 1–2 případech.

Vzhledem k tomu, že předmětem této studie jsou blogy osobního charakteru, navíc primárně se věnující vytváření jídel a jejich šíření, očekávali jsme kreativní označování receptů a vytváření vlastních slovních jednotek. Ve slovotvorném rozboru se nám jako nejproduktivnější ukázalo *sdružené pojmenování*, při němž dochází ke spojování existujících jednotek do nových sémantických celků. Ve výsledku nám to přišlo velmi logické, jelikož u některých veganských jídel a potravinových substituentů je nutné vycházet z toho, že při vymyšlení unikátního názvu by nemuselo dojít k pochopení a akceptování takového názvu. Vznikají nám tak sousloví *chia vajíčko*, *tofu sýrová omáčka apod.* (Pochopitelně do sdružených pojmenování řadíme i *mandlová mouka*, *sójové mléko aj.*). V *obohacování slovní zásoby* jsme věnovali i dalším postupům, zejména odvozování. V příspěvcích je využito jak *prefixálního* i *sufixálního způsobu*. Jakožto nejproduktivnější se ukázal *způsob prefixální*, díky němu vznikly opravdové *neologismy* pomocí předpony

ne- (*nenutella*). Všechna takto vzniklá slova negují původní význam základového slova. Příponami autorky také vytvořily nová pojmenování, ale vždy se jednalo jednotliviny.

V naprostém závěru zdůrazněme, že cílem této práce bylo analyzovat *food blogy*, ale ty samotné tvoří jen jedno z odvětví blogového světa, navíc naše závěry vycházejí jen z analýz poměrně malého vzorku, navíc úzce tematicky vymezeného. Podle našeho mínění blogové platformy do budoucna nabízejí mnohem více možností k dalšímu výzkumu nejen nejrozličnějších oborech, ale i v lingvistice

Seznam použitých zdrojů

Primární zdroje

Blog Dewii: <http://www.dewii.cz/>.

Blog Tereza´s Diary: <http://www.terezasdiary.cz/>.

Blog Cukrfree: <http://www.cukrfree.cz/>.

Blog My Healthy Moment: <http://www.myhealthymoment.cz/>.

Sekundární zdroje

Knižní publikace

BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0020-8.

BYRON, D. L., BROBACK, Steve. *Blogy: publikuj a prosperuj: blogování pro váš business*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2064-7.

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-85866-57-9.

ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

GREPL, Miroslav et al. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5.

DANEŠ, František, GREPL, Miroslav a HLAVSA, Zdeněk. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1987.

DOKULIL, Miloš. *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1986.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. ISBN 14-475-80.

CHLOUPEK, Jan et al. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1991. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-23302-3.

KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek a PLESKALOVÁ, Jana (eds.). *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-480-5.

KOMÁREK, Miroslav. *Mluvnice češtiny*. Praha: Academia, 1986.

KOŘENSKÝ, Jan. *Komunikace a čeština*. Jinočany: H&H, 1992. ISBN 80-85467-92-5.

PRAVDOVÁ, Markéta, SVOBODOVÁ, Ivana (eds.). *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2327-8.

Články ve sbornících a periodikách

BLATNÁ, Renata, Česká morbidní slovní zásoba ve vztahu k expresivitě. *Naše řeč* [online]. 1994, **77**(4), 160–168. Dostupné z: http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7195&fbclid=IwAR0498wF2V3sjnCeyX82l54BjmsS3BVNLqIrkpoLl2a9C5Eq-GW5Vp_YlsU.

COX, Andrew M., BLAKE, Megan K., Information and food blogging as serious leisure, *Aslib Proceedings*, 2011, **63**(2/3), 204–220. Dostupné z: http://eprints.whiterose.ac.uk/43090/2/cox_and_blake.pdf.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Čeština v síti: Psanost či mluvenost? (O stylu e-mailového dialogu). *Naše řeč* [online]. 1997, **80**(5). [cit. 2018-11-31]. Dostupné z: <http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8167>.

HOFFMANNOVÁ, Jana. Každodenní mluvené dialogy. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016.

HÖFLEROVÁ, Eva. XI. Elektronický hyperterxt. In: BENEŠ, Martin, SCHNEIDEROVÁ, Soňa a ULÍČNÝ, Oldřich (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

JANOVEC, Ladislav. VI. Neologie. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

JÍLKOVÁ, Lucie. Každodenní psaná komunikace. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016.

MAREŠ, Pavel. Úvod. In: HOFFMANNOVÁ, Jana (ed.). *Stylistika psané a mluvené češtiny*. Praha: Academia, 2016.

SMEJKALOVÁ, Kamila. VIII. Subjektivní stylové faktory. In: BENEŠ, Martin, SCHNEIDEROVÁ, Soňa a ULÍČNÝ, Oldřich (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

SVOBODOVÁ, Diana. VII. Současný stav internacionalizace lexika. In: ADÁMKOVÁ, Petra (ed.). *Studie k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

Kvalifikační práce

LÍŠKOVÁ, Michaela. *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152941/>.

MOUČKA, Tomáš. *Mléčně kvašená zelenina ve výživě člověka*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Lékařská fakulta. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/zrdku/>.

Slovníky

Anglicko-český, česko-anglický velký slovník: [--nejen pro překladatele]. 3. vyd. Brno: Lingea, 2010. ISBN 978-80-87062-85-2.

ČERMÁK, František, KŘEN, Michal. *Frekvenční slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-676-1.

FILIPEC, Josef et al. (ed.). *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. Vyd. 4. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1080-3.

Jazyková poradna ÚJČ AV ČR. *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, 2008–2019. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz>.

KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov A–Ž*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1351-2.

Lexicon Platinum: italsko-český a česko-italský největší slovník [online]. Brno: Lingea, 2017. Lingea. Lexicon 5.

MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého*. 5. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-048-7.

Hesla v online encyklopediích

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Kompozice. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOMPOZICE>.

GREPL, Miroslav. Parcelace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PARCELACE>.

HOFFMANNOVÁ, Jana. Prostěsdělovací styl. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/PROSTĚSDĚLOVACÍSTYL>.

KARLÍK, Petr. Vsuvka. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VSUVKA>.

KRČMOVÁ, Marie. Aktualizace. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/AKTUALIZACE>.

KRČMOVÁ, Marie. Horizontální členění textu. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HORIZONTALNICLENENITEXTU>.

KRČMOVÁ, Marie. Obecná čeština. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/OBECNACESTINA>.

KRČMOVÁ, Marie. Slohový postup. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SLOHOVÝPOSTUP>.

MRÁZKOVÁ, Kamila. Řečnická otázka. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ŘEČNICKÁOTÁZKA>.

RUSÍNOVÁ, Zdeňka. Slootovorný základ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/SLOVOTVORNYZAKLAD>.

Přístupnost všech internetových zdrojů byla zkontrolována k datu 28.7.2019.

Přílohy

Dewii: Cizrna na paprice

Trošku zdravější verze oblíbené české klasiky. Omáčka je zahuštěná cizrnou, tudíž je vhodná i pro bezlepkovou dietu

INGREDIENCE (4 porce)

480 g vařené cizrny

500 ml zeleninového vývaru

250 ml sójové smetany

80 g pórků

100 g cibule

3 lžice sladké papriky (*část lze nahradit pálivou paprikou*)

1 lžice citrónové šťávy

2 lžice oleje

pepř, sůl

POSTUP

Nadrobno nakrájenou cibuli necháme zesklivatět na oleji. Přisypeme sladkou papriku a jednu až dvě minuty mícháme. Cibulku zalijeme zeleninovým vývarem, přisypeme polovinu množství cizrny a vše rozmixujte tyčovým mixérem dohladka. Přidáme zbytek cizrny a nakrájený pórek a vaříme, dokud pórek nezměkne. Poté přilijeme sójovou smetanu a dochutíme solí, pepřem a citrónovou šťávou. Podáváme s rýží, těstovinami či chlebem.

ŽIVINY (1 porce)

KCAL: 260 kcal

B: 7 g

S: 19 g

T: 16 g

VL: 11 g

Pokud budete podle mě vařit, tak nezapomeňte na případném příspěvku na instagramu označit můj profil @dewii.veg a hashtag #dewiiveg

Tereza's Diary: Chickpea Brownie

Možná si vzpomenete na únor, kdy jsem se rozhodla vydat se na svou přibírací cestu a plná nadšení jsem ji s vámi chtěla sdílet. Proto byste se mohli divit, proč poslední článek, ve kterém jsem psala o své stravě, vyšel před několika měsíci. Důvod je ale jednoduchý - uvědomila jsem si totiž, že je **každé lidské tělo jiné** a že **i kdybychom všichni jedli a cvičili stejně, každý z nás by se cítil a vypadal jinak**. Proto jsem se nakonec rozhodla jít sama a sdílet s vámi jen to **nejdůležitější** - například tohle **zázračné pravidlo**.

Totíž jedna z největších změn, co jsem ve svém životním stylu udělala, bylo to, že jsem se začala řídit **pravidlem 80/20**. Uvědomila jsem si totiž, že **neexistuje nezdravé jídlo - existuje jen nezdravý přístup**. Stejně jako není zdravé jíst každý den jenom sladkosti, není zdravé jíst každý den jenom zeleninu. Proto si **nic neodpírejte** a myslete na to, že je v jídle (*stejně jako ve všem ostatním*) **nejdůležitější rovnováha**. Ale já vím...**extrémy jsou jednoduché. To rovnováha vyžaduje praxi - tak na nic nečekejte a začněte s přípravou tohoto receptu rovnou teď!**

Právě tohle **brownies** je totiž ideálním příkladem rovnováhy! Je hodně **čokoládové** a hodně **sladké**, ale vyžaduje jen **málo času** a **málo ingrediencí**. Je **za krátko připravené**, ale **dlouze se na něj zapomíná**. Vlastně, **myšlenky na něj vám pomalu nezmizí z hlavy** - **rychle vám ovšem zmizí i poslední kousíček z talíře**.

A abychom si tedy byli vyrovnaní, já se s vámi podělím o recept a vy se se mnou podělíte o vaše výtvořky!

INGREDIENCE:

- 1 hrnek cizrny
- 1/2 hrnku mandlové mouky
- 1/2 hrnku mandlového másla
- 1/4 hrnku javorového sirupu
- 2 polévkové lžice raw kakaového prášku

Cizrnu dáme do mixéru a najemno rozmixujeme. Poté přidáme všechny zbylé ingredience a opět důkladně promixujeme.

Vzniklou směs přemístíme do formy vyložené pečícím papírem a necháme ji péct přibližně 25 min na 180°C

Cukrfree: Fokáča

Občas mám takový ty myšlenky, kdy si říkám, jestli to, co dělám, má nějaký smysl. Pak jednou za čas vymyslím něco, jako je tahle fokáča a říkám si, že by nemělo smysl dělat něco jinýho! 😊

A to ani moc nepřeháním. Fokáča (správně focaccia) je jedno z nejoblíbenějších italských jídel mého Adama, kterej má část rodiny právě v Itálii, kde trávil velkej kus svého dětství.

Proto, když jsem přišla s nápadem, že vyrobím něco jako low carb fokáču, měl největší radost právě on. Samozřejmě, že konzistence je poněkud jiná, zato chuť je dokonalá! Těsto bude trošku řidší, tak se nelekejte. Po pár minutách v troubě ale začne fokáča tuhnout a zbarvovat se dozlatova a hlavně vonět po celý kuchyni!

Kromě týchle voňavý jakoby italský dobroty, byl highlightem našeho týdne náš již druhý Cukrfree kurz. Ten první (co se účastníků týče) nasadil laťku celkem vysoko. Proto jsme si s Hančou říkaly, že bude hodně těžký překonat tu skvělou a uvolněnou atmosféru, která panovala na našem historicky prvním kurzu. A hlavně! Na historicky druhéj kurz měli přijít dva muži, ze kterých jsme s Hančou měly trošku respekt, protože, co si budeme povídat – chlapi rádi dělaj chytrý a taky rádi rejpu :).

Z potenciálních rejpalů se ale nakonec vyklubali úžasní chlapi, kteří ze všech účastníků byli pro cukrfree život snad nejvíce zapálení! Oba se totiž už několik let potýkali se silnou závislostí na cukru a oba cítili, že Cukrfree je ta správná cesta. Jeden z nich – Michal, dostal kurz jako dárek od své manželky. Po kurzu nám dokonce řekl, že tohle byl ten nejlepší dárek, jaký kdy v životě dostal. Z toho jsme tak nějak odvodily, že Michal buď dostával nic moc dárky, nebo že se mu kurz opravdu hodně líbil. 😊

Účastníci kurzu dostali již tradičně nádherný sešity a tužky od Papelote (do kterých se jim určitě i nádherně psalo) a s sebou domů taky ochutnávku zeleninových, kuřecích nebo hovězích vývarů od Konečně vývar, na který já sama nedám dopustit :).

Svou návštěvou nás poctila i Míša, autorka paleo foodblogu Yummymummyfoodie.cz , která pro nás připravila cukrfree dobroty – kešu krém a kapustový chipsy, po kterých se jen zaprášilo! 😊

Na kurzu nesměla chybět ani ochutnávka semínkových krekrů od P&G Foodies (“G” z “P&G” je Gabča a “P” je její přítel Petr, kterýho jsem zatím nepotkala, protože ho Gabča vždycky nechává doma 😊). Kromě už hotových krekrů donesla Gabča i pytlíčky se semínkovou směsí z jejich milýho a upřímnýho eshopu Honestmarket.cz. No a samozřejmě nechyběl ani Bounty koláč a ani poznámka, že “je dobrej, jen bych do něj přidala lžici medu.” Na závěr jsme to všechno zajedli úžasným low carb chlebem od Puretaste s Hančinou domácí pomazánkou a bylo nám všem krásně.

Jo já vím, tenhle dnešní článek byl trošku víc reklamní, než obvykle a už toho nechám. Jen jsem chtěla říct, že jsem opravdu moc ráda, že máme možnost spolupracovat s tak super lidma a šířit dál jejich produkty, ve který věříme a hlavně, že se jima při každým kurzu můžem pořádně nacpat! 😊

Tak díky za pozornost a tady máte fokáču!

Ingredience

120 g polotvrdého strouhaného sýra

50 g strouhaného pecorina nebo parmazánu

2 lžice řeckého jogurtu

1 lžice nasekaného čerstvého rozmarýnu

1 lžička lístků oregána

1 nastrohaný stroužek česneku

50 g mandlové mouky nebo mletých mandlí

1/4 lžičky jedlé sody

1 vejce od šťastné slepičky

himalájská sůl

pepř

1 lžička ghí

Na servírování:

1,5 lžice nasekaného čerstvého rozmarýnu

4 stroužky česneku

2 lžice olivového oleje

Počet porcí:

3 – 4 porce

Postup

Troubu předehřejeme na 200°C. Strouhaný sýr vložíme do menšího hrnce, přidáme pecorino a jogurt a promícháme. Vzniklou směs za občasného míchání na mírném plameni prohříváme. Do směsi přidáme nasekané bylinky, nastrouhaný česnek a promícháme. Poté směs odstavíme z plamene a vmícháme do ní vejce. Přidáme mandlovou mouku a jedlou sodu a znovu důkladně promícháme. Vzniklé těsto rozprostřeme pomocí rukou na plech vyložený papírem na pečení a vložíme do trouby. Po cca 2 minutách troubu otevřeme a do těsta opatrně pomocí vidličky vytvoříme dírky. Poté pečeme dozlatova 8 – 10 minut. Mezitím si připravíme topping. Česnek nasekáme a na ghí ho jemně orestujeme. Poté ho smícháme společně s rozmarýnem a olivovým olejem a na hotovou placku směs rozetřeme. Podáváme ihned.

Dobrou chuť!

Vaše

Healthy Moment: Pěkně (vy)pečená kaše

Naprosto miluji snídaně! Miluji, miluji, miluji. A to z celého svého srdíčka!♥

A není to ani tolik pro všechny ty chuťově výborné variace, kterými má hlava víří pravidelně každou noc, před ponořením do říše snů, jako spíš proto, že jsou jedním jediným jídlem z celého dne, které si mohu užít s naprosto čistými a vyrovnanými myšlenkami ihned po probuzení. Upřímně si bez nich nedokáži představit jediný den – znamenají pro mě jednoduše a prosto prostě naprostý základ.

Je docela vtipné, že mi nikdy ani tak nezáleží na tom, jestli lítám po bytě s kartáčkem v puse, jednou ponožkou a trikem naruby při posledních minutách před odchodem, jako spíš na božském a nutném klidu u snídaně, kdy jen sedím, pomalu vychutnávám každé sousto a rozjímám. Čas nečas! Je to první jídlo dne – musí být dokonalé!

Z téměř 99% tvoří základ každé mé snídaně ovesné vločky. Ať už se jedná o ovesnou kaši, jogurt s granolou, či lívance. Vždycky jsou tam! A nemám jediný důvod, odkládat je pryč. Jsou skvělým zdrojem vlákniny a snídáním dodávají bezkonkurenční chuť!

Asi úplně nejčastěji se v mém jídelníčku po ránu vyskytuje ovesná kaše. Je rychlá, báječná a na chladná rána přímo ideální! Jestliže mám ale o něco víc času, chuť na pořádné prohřátí celého organismu a žaludek mi vyloženě nevysílá hladové signály SOS, volím její sesterskou variantu. A že je to pěkně vy(pečená) ségra.

Pokud jste taky takoví milovníci sladkého po ránu, jako já, musíte pečenou ovesnou bezpochyby vyzkoušet! A to nejlépe hned zítra ráno! Ať je ten celý den pak ještě krásnější.

Suroviny:

55g ovesných vloček

1 vejce

půlka rozmačkaného banánu

50-70ml mléka

špetka prášku do pečiva

1/2 lžičky skořice

Postup:

Všechny ingredience smícháme, přelijeme do zapékací formy a pečeme při 180 stupních asi 20 minut.